

Mahampata' Balita tungkul kan Apu Jesu Cristo ibat kan MARCOS

*Hay Pangangaral Juan ya Tagapagbawtismu
(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28)*

¹⁻² Atiya' Mahampata' Balita tungkul kan Apu Jesu Cristo*, Anak Apu Diyus. Nag'umpisay ati hin natupada' insulat tagapannunghung Apu Diyus ya hi Isaias. Hinlagi, insulat Isaias ya innunghung Apu Diyus kan Apu Jesus. Atiya' ambala na, “Ipagtan kuy minsahiru ku. Mauna ya kamu, takay inunghung na ha tawtawung ihanda lay sarili la ha paglatêng mu.

³ Malêngê yuy bung'u na ha kalinangan, ya manunghung,
‘Pakahampatên yuy pusu yu para ha paglatêng Panginuun,
Dapay ha paghandan danan para ha maalagan tawu!’ ”

⁴⁻⁵ Buy natupada' ati hin nakalatêng hi Juan ya Tagapagbawtismu istu ha kalinangan. Madlan tawtawung naku kana, ibat ha Jerusalem buy iba iban banwa ha Judea. Nangaral ya ha tawtawu, “Magsisi kawuy na ha kayung kawkasalanan ta magpabawtismu kawu takay'êmên patawarên kawun Apu Diyus.” Impagtapat lay kanlan

* **1:1-2 Cristo:** Hay kaulugan ha salitan Griego, Tagapagligtas. Ha salitan Hebreoy naman, Mesias.

kawkasalanan buy binawtismuan hilan Juan ha Ilug Jordan.

⁶ Hay barun Juan gawa ha labuk kamilyu† buy hay babat na, gawa ha balat ayêp. Hay kikinana balanga insiktu buy pulut panilan.

⁷ Ambala na, “Mayin pun gihay lumatênga' mas makapangyarian pun kangku. Ah ku man, karapat dapata' maglingkud kana dapay gihay alipên.

⁸ Bawtismuan katawu ha lanêm, nuwa bawtismuan na kawu ha Ispiritun Apu Diyus.”

*Hay Pagbawtismu buy Pagtuksu kan Apu Jesus
(Mateo 3:13-4:11; Lucas 3:21-22; 4:1-13)*

⁹ Hin panawên bantu, inlumatêng hi Apu Jesus ibat ha Nazaret, sakup prubinsiyan Galilea, buy nagpabawtismu kan Juan ha Ilug Jordan.

¹⁰ Pagkalakat Apu Jesus ha lanêm, nagêanga' langit. Naakit nay nagtabuy kanay Ispiritun Apu Diyus dapay gihay kalapati.

¹¹ Buy mayin busisa' nalêngê ibat ha langit ya nannunghung, “Hakay minamaal kun Anak, ya lubus kun kinatutul'an.”

¹² Nakun, agad yan pinalakun Ispiritun Apu Diyus ha kalinangan.

¹³ Namirmi ya istun apatnapuy allêw buy tinuksu yan Satanas. Mayin mangatapanga' ayêp istu. Dilag mêt istuy aw'anghil Apu Diyus ta pinagsilbiyan hi Apu Jesus.

*Binawêg Apu Jesus ya Apata' Mangingisda
(Mateo 4:12-22; Lucas 4:14-15; 5:1-11)*

† **1:6 kamilyu:** Mamhaka' kahana' ayêp, mas mamhak pun ha kabayu buy baka. Dapay yan bakan mayin mêt bukul ha bukut. Makadanga' bitih na buy bêng.

¹⁴ Hin nakulung hi Juan ya tagapagbawtismu, naku hi Apu Jesus ha prubinsian Galilea. Buy impangaral na baistuy Mahampata' Balitan ibat kan Apu Diyus.

¹⁵ Ambala na, “Lumatênganay takdan panawun! Madaniyanay paghaharin Apu Diyus. Pagsisiyan yuy nay kayung kasalanan buy maniwala kawu ha Mahampata' Balita!”

¹⁶ Gihay allêw, kaban nalliyaliyaku hi Apu Jesus ha pingit Dagat Galilea ‡ naakit nay mipatêla' mangingisda hilan Simon buy Andres. Mamitam-buk hilan lambat.

¹⁷ Ambalan Apu Jesus kanla, “Humunul kawu kangku ta gaw'ên katawun mamidanin tawu kan Apu Diyus nambuh ha pandakêp yu ha isda.”

¹⁸ Intayak la agada' kanlan lawlambat buy hinumunul kana.

¹⁹ Nagpatuluy hi Apu Jesus ha paliyaliyaku. Ha alwan kadayuan naakit nay namêta' luway anak Zebedeo, hilan Santiago buy Juan. Impapakahampat lay lambat la ha kanlan bangka.

²⁰ Agad hilan binawêg Apu Jesus, “Humunul kawu kangku.” Buy intayak lay kanlan bapan hi Zebedeo ha kanlan bangka, awyuna' kanlan tawtauhan. Ta hinumunul hila kan Apu Jesus.

Hay Tawung Sinuklutan Anitu
(Lucas 4:31-37)

²¹ Naku hilan Apu Jesus ha Capernaum. Hin nalatênga' Allêw Pamamahinga, naku hila ha

‡ **1:16 Dagat Galilea:** Binabawêg mêt Lawan Galilea. Hay Lawan Galilea, mas mamhak buy malalê ha ilug. Matininga' ati nuwa maalun nu mayin malakasa' bagyu.

biyag pamititipunan Hawjudio ta istun nanudu hi Apu Jesus.

²² Namanghay tawtawu ha libun tudu na ta nanudu yan mayin kapangyarian, alwan katbuh tawtagapanudun kautuhan.

²³ Mayin gihay tawu baistu, sinuklutan anituy biglan nagpahuk buy nagbubung'u,

²⁴ “Jesus ya taga Nazaret, hita pakialam mu kanyan? Naku ka kayti taêmên lipuhun kami? Kilala kita. Hakay Banala' impagtan Apu Diyus!”

²⁵ Nuwa binawalan Apu Jesus ya anitu, “Tênggên ka buy mag'alih ka kana!”

²⁶ Pinamêgpêg anituy tawu buy nagbung'u kaban nag'aaliha' ati.

²⁷ Namanghay laata' dilag istu, ta ninununghung hila ha gihat giha, “Hita ati? Gihay bayun tudu, mayin kapangyarian! Hay anitu, nauutuhan na buy napapahunul na!”

²⁸ Kinumalat agada' balita tungkul kan Apu Jesus ha buun prubinsiyan Galilea.

*Madlan Pinagaling hi Apu Jesus
(Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41)*

²⁹ Ibat ha biyag pamititipunan Hawjudio, naku hi Apu Jesus ha biyag lan Simon buy Andres, awyun na hilan Santiago buy Juan.

³⁰ Nalatêng la, pakaundaga' ampun Simona' babaying inlalagnat. Agad lan innunghunga' ati kan Apu Jesus.

³¹ Dinaninan Apu Jesus ya mayin hakit, dinukpan nay gamêt ati buy impaibangun na. Naalih agada' kanan lagnat bayu pinagsilbiyan na hilan Apu Jesus.

³² Panlumbug allêw, gintan tawtawu kan Apu Jesus ya laat mayin hakit buy libun sinusuklutan anitu.

³³ Buung banway nangapititipun ha luwahan.

³⁴ Madlan mayin hakita' pinagaling Apu Jesus hitamana' kanlan karamdaman. Buy pinaalih na mêtâ' madlan anitu. Nuwa ah na pinaulayan mipannunghung libun anitu ta tanda lan hiyay Anak Apu Diyus.

*Nangaral hi Apu Jesus ha Galilea
(Lucas 4:42-44)*

³⁵ Kinadatunan, nibangun hi Apu Jesus, naku ha kalinangan ta baistun nanalangin.

³⁶ Tingkap yan Simon buy kanan kawkaawyun.

³⁷ Hin naakit la hi Apu Jesus, ambala la, “Titingkap kawun laat.”

³⁸ Nuwa innunghung Apu Jesus kanla, “Maku kitamuy na ha kadanin banwa taêmên makapan-garalaku mêt baistu. Ta atiya' dahilan kaya ku naku kayti.”

³⁹ Buy inlibut Apu Jesus ya buung Galilea, nangaral ya ha libun biyag pamititipunan Hawjudio. Buy nagpaalih yan anitu ha tawtawung sinuklutan anitu.

*Pinagaling Apu Jesus ya Liyaking Mayin Hakit
ha Balat
(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)*

⁴⁰ Nagdani kan Apu Jesus ya gihay liyaking mayin hakit ha balat. Nagluhuda' ati kana buy nagmakaingalun pagalingin na. Ambala na, “Nu labay yu, pagalingin yu ku takay luminisaku.”

⁴¹ Kinaingalwan yan Apu Jesus ta dinukpan ya. Buy ambala kana, “Labay kun, luminis kay na!”

⁴² Ginumaling agada' hakit.

⁴³⁻⁴⁴ Pinaalih ya agad Apu Jesus buy imbilin, “Andi mu nunghunguna' ati ha kanayun. Ha halip, maku ka ha pari buy ipaakit muy balat mu ya ala kay nan hakit. Pagkayari, maghandug kan dapay ha in'utuh Moises, patunaya' malinis kay na.”

⁴⁵ Nuwa pagkaalih na, impagnunungnung nay nangyari kana. Ta kinumalata' balitan ati, kaya ah yay na basta makalaku ha bawbanwa ta pagkagulwan yan tawtawu. Buy istu ya tanan namirmi ha kalinangan. Nuwa naku pun kanay tawtawu, ibat ha iba iban rugal.

2

Pinagaling Apu Jesus ya Gihay Lumpu (Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

¹⁻² Pagkalibah umnuy allêw, nagbalik hi Apu Jesus ha Capernaum. Imbalitan tawtawu, “Nakalatêngana' hi Apu Jesus ha tinutuluyan na!” Kaya ban dêlan tawuy nititipun ha tinutuluyan na. Napnuy biyag angga ha mahawang. Kaban nangangaral hi Apu Jesus nunghung Apu Diyus,

³ mayin umnuy tawung naku baistu. Hay apat kanla, pigigitana' lumpu takay'êmên idani hana kan Apu Jesus.

⁴ Nuwa ha kadlan tawu, ah hila makadani kan Apu Jesus, kaya naghampa hila palaku ha uhbung. Buy inlubka lay uhbung ta in'uguh lay lumpu ha tapat Apu Jesus.

⁵ Hin naakit Apu Jesus ya kanlan pananam-palataya kana, ambala na ha lumpu, “Anak, pinatawadanay kamung kawkasalanan.”

⁶ Mayin tagapanudun kautuhan, nangakaitnu baistu. Nalêngê lay habatu buy ambala la ha kanlan ihip,

⁷ “Angkaya ya nannunghung habatu? Alwa yay naman hi Apu Diyus! Pinangungunahan nay Apu Diyus! Alan makakapagpatawad kasalanan nu alwan hi Apu Diyus dili!”

⁸ Agada' naman natandan Apu Jesus ya kanlan iniihip. Kaya ambala na, “Angkaya kawu nag'iihip habatu?

⁹ Iniihip yu, mas madali nu sabin ku ha lumpu, ‘Pinatawadanay kawkasalanan mu’ kisa ha sabin kun, ‘Mêdêng ka, buwatên muy amak mu buy maliyaku ka.’ Ta ah yu nanakita' pagpapatawad.

¹⁰ Nuwa hapaêg, pagalingin kuy tawung ati takay patunayan ku kayu, hakuy nangibat ha langita' In'anak Tawuy mayin kapangyarian kayti ha lutang magpatawad kasalanan.” Buy ambala na ha lumpu,

¹¹ “Mêdêng ka, buwatên muy kamung amak ta muli kay na.”

¹² Nêdêng baya' lumpu. Binwat agada' kanan amak. Buy naghalwang ya kaban nakabalaya' laat. Talagan nagtakay laat buy pinuri lay Apu Diyus. Ambala la, “Hapaêg kamin dilin nakaakit dapay ati.”

*Hay Pagbawêg kan Levi
(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)*

¹³ Nakun uman hi Apu Jesus ha pingit Dagat Galilea. Inlaku yan dêlan tawu buy tinudwanan na hila.

¹⁴ Kaban nalyalyaku ya, naakit nay anak Alfeus ya hi Levi, manyinyingil buwis gubirnun Romano. Nakaitnu ya ha panyingilan buwis. Ambalan Apu Jesus kana, “Humunul ka kangku.” Nêdêng hi Levi buy hinumunul kan Apu Jesus.

¹⁵ Hin naku hi Apu Jesus buy tawtagahunul na ha biyag Levi, nangan hila awyuna' manyinyingil buwis buy kanayuna' intuturing lan makasalaman ta dêla kanlay hinuhumunul kan Apu Jesus.

¹⁶ Mayin tagapanudun kautuhana' dilag baistu, kagiha hila ha Pawpariseo. Hin naakit lan nanangan hi Apu Jesus kaawyuna' libun manyinyingil buwis buy kanayun puna' makasalaman, ambala la ha kanan tagahunul, “Angkaya ya nanangan, kaawyun nay tawtawung ban in?”

¹⁷ Nalêngên Apu Jesus ya habatu, kaya tinumbay ya, “Alwan hay alan hakita' nangangaylangan duktur, nu alwan hay mayin hakit. Nakuwaku kayti taêmên bawgêna' mawmakasalaman alwan hay libun matuynung.”

Hay Tanung Tungkul ha Pagtatalagan Ahê Mangang takay Makanunghung Mahampata' Panginuun (Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)

¹⁸ Hin nagtatalagan ahê mangana' tawtagahunul Juan ya Tagapagbawtismu buy Pawpariseo takay makanunghung mahampata' Panginuun, nagdaniya' umnuy tawu kan Apu Jesus buy nagtanjung, “Angkaya hay libun tagahunul Juan buy

libun Pariseo nagtalagan ahê mangan nuwa hay kayung tagahunul, alwa?”

¹⁹ Tinumbay hi Apu Jesus, “Maari kayan magtalagan ahê mangana' libun awyun ha kasalan kaban awyun la puna' liyaking ikasal? Simpri, ahê!

²⁰ Nuwa lumatêng mêtâ' allêw, kuwên kanlay liyaking ingkasal, baistu pun hilan magtalagan ahê mangan.”

²¹ Innunghung na pun ha pag'iitbuh, “Ala pun nanagpin bayun tila ha lumay baru ta nu mangulêtên, kumamhaka' gihi.

²² Ala mêt namisalin bayun alak ha daan balata' pamiantiyan, pagal, paputukun alaka' balat, mitambuka' alak buy mahiray balata' pamiantiyan. Ha halip, isalina' bayuy alak ha bayun balata' pamiantiyan.”*

*Hay Tanung Tungkul ha Allêw Pamamahinga
(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)*

²³ Gihay Allêw Pamamahinga, kaban nalyalyaku hilan Apu Jesus, napadan hila ha triguan, nipantên triguy kanan tagahunul buy kinan la.

²⁴ Naakit Pawpariseo kaya ambala la, “Balayên muy tawtagahunul mu! Ah la tanday impapagbawala' habatu ha Allêw Pamamahinga?”

²⁵ Tinumbay hi Apu Jesus kanla, “Ah yu nabasa ha kasulatana' ginawan ninunu tamung hi Haring David? Hin binitil hila buy kanan libun kaawyun buy ala hilan maêkan,

* **2:22** Innunghung Apu Jesus ya libun pag'iitbuha' ati ta itudu kanlay ahê puwidin pihaluuna' libun intudu na buy hay daana' intudun Hawjudio.

²⁶ nagpahuk hi Haring David ha Biyag Apu Diyus ta kinan nay tinapaya' in'alay pari kan Apu Diyus. Bayu binyan na puna' libun awyun na maski ayun pun ha kautuhan, hay libun pari diliya' mayin karapatan mangan habatu. Nang-yariya' ati hin puun pari pun hi Abiatar.”

²⁷ Buy sinabin Apu Jesus kanla, “Ginaway Allêw Pamamahinga para ha tawu, alwan ginaway tawu para ha Allêw Pamamahinga.

²⁸ Ta hakun nangibat ha langita' In'anak Tawuy mayin kapangyarian mannunghung nu hita dapat gaw'ên ha Allêw Pamamahinga.”

3

Hay Liyaking Paralisdady Gihay Gamêt (Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

¹ Nagpahuk uman hi Apu Jesus ha biyag pamiti-tipunan Hawjudio. Mayin gihay liyaki istu, paralisdady gihay gamêt.

² Allêw Pamamahingan habatu, kaya binantayan mahampat hi Apu Jesus Pawpariseo, takay'êmên mayin hilan maibintang laban kana. Ta nu pagalingin nay liyakin bantu ha Allêw Pamamahinga, pan awal ha kautuhan la.

³ Ambalan Apu Jesus ha liyaking paralisdady gihay gamêt, “Kalika kayti kangku.”

⁴ Pagkayari, tinanung nay Pawpariseo, “Hita kaya impapahintulut kautuhan ha Allêw Pamamahinga, hay manggawan mahampat u manggawan malaêt? Hay magligtas biyay u mamati?” Nuwa alwa hilan tinumbay.

⁵ Matigasa' u la kaya puut yan namalay kanla nuwa lungkuta' natanam na. Binalay nay liyaki ta innungnung na, "Ituynung muy gamêt mu!" Ginumalinga' gamêt na buy naituynung nay ati.

⁶ Nag'aliha' Pawpariseo. Nakipagkagiha agad ha tawtawung Haring Herodes nu pakapakun lan ipapati hi Apu Jesus.

Hinunul Madlan Tawu hi Apu Jesus ha Pingit Dagat

⁷⁻⁸ Naku hi Apu Jesus buy tawtagahunul na ha pingit Dagat Galilea. Hinumunul kanay kadlan tawu ibat ha prubinsiyan Galilea, Judea buy Idumea. Mayin mêt ha banwan Jerusalem, ha kalagpak Ilug Jordan, buy ha palibut bawbanwan Tiro buy Sidon. Ta nabalit'an tawtawuy ginagawa na.

⁹ Ta ha kadlan tawu, ambalan Apu Jesus ha tawtagahunul na, "Mamihanda kawu paraw gi-hay bangka taêmên mayinakun mapagtukluwan nu mandalêhêkhêkana' dêlan tawu."

¹⁰ Madlan pinagaling hi Apu Jesus, kaya dinalêhêkhêk yan laat mayin hakit takay'êmên madukpan yan dili.

¹¹ Nu nanakit yan libun tawung sinusuklutan anitu, naglulukub hila kana buy nagbubung'u, "Hakay Anak Apu Diyus!"

¹² Nuwa mahigpit hilan binawalan Apu Jesus, "Ah yu sabin ha kanayun nu hitalagyuwaku."

Namili hi Apu Jesus Labinluway Tagahunul Na (Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

¹³ Pagkayari, hinumukpa hi Apu Jesus ha bung'uy. Nakun, binawêg nay labinluway tawung

labay nan pilin, ambala na, “Kali kawu kayti.” Nagdani hila kana.

¹⁴ “Hakawun labinluway napili ku, bawgên kun alagad takay makaawyun ku buy mautuhan kun mangaral.

¹⁵ Biyan katawun kapangyarihana' mamaalih anitu.”

¹⁶ Ati ya labinluway pinili na, hi Simona' binawêg Pedro,

¹⁷ hilan Santiago buy Juan ya aw'anak Zebedeo ya binawêg nan Boanerges hay labay sabin aw'anak kilat.

¹⁸ Hay kanayun, hi Andres, hi Filipe, hi Bartolome, hi Mateo, hi Tomas, hi Santiago ya anak Alfeus, hi Tadeus, buy hi Simon ya makabanwa,

¹⁹ buy hi Judas Iscariote ya naypakabili kan Apu Jesus hin bandan huli.

Hi Apu Jesus buy hi Beelzebul

(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

²⁰ Pangulin Apu Jesus buy tawtagahunul na ha biyaga' pamirmiyen na, ah lay na maarap mangang, ta nanguman nipanlumatênga' dêlan tawu.

²¹ Hin nabalit'an pamilyan Apu Jesus ya, ginagawa nan ati, sinundu yay na, ta ambalan tawtawu, “Nag'iibay nay kanan pangihipan.”

²² Mayinanamêt nalatêng kanan tagapanudun kautuhan ibat ha Jerusalem, buy ambala la, “Sinusuklutan yan Beelzebul*, pinakamatag'ay ha aw'anitu. Buy ati ya nanam'in kapangyarian kanan mamaalih aw'anitu.”

* **3:22 Beelzebul:** Hi Satanas ya ati.

²³ Kaya, binawêg Apu Jesus ya libun tawu buy nakinunghung ya kanla ha pamimighitan pag'iitbuh, "Magawa kayan Satanas ya paalihina' kaparihu na? Simpri, ahê.

²⁴ Nu hay gihay puun, mipapati buy mimihiyay kanan nasasakupan, bumagsaka' pamumunu na.

²⁵ Habatu mêta' nangyayari nu nipapatiya' mitatalanak ha gihay biyag.

²⁶ Kaya nu hi Satanas buy kanan kawkaparihu mipapati buy mimihiyay, bumagsak ya mêt buy ahêy na makaibangun pun.

²⁷ Nuwa, hi Satanas maarin maitbuh ha malakasa' tawu. Ah maarin pahukun magnanakawa' biyag na nu ah ya pun gapuhun. Nu maigapuh yay na, maari yay nan matakawan."

²⁸ "Pakalêng'ên yuy inunghung ku kayu, hay laat kasalanan buy hitalagyumana' mannunghung malaêt laban kan Apu Diyus, maarin mapatawad.

²⁹ Nuwa, hitalagyumana' mannunghung malaêt laban ha Ispiritun Apu Diyus, alway nan mapatawad. Hay dapay atiya' kasalanan, ahêy na mapatawad makanuman."

³⁰ Habatuy ambalan Apu Jesus ta ambalan taw-tagapanudun kautuhan, "Naanitu hi Apu Jesus."

Hay Indu buy Pawpatêl Apu Jesus

(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)

³¹ Buy inlumâtênga' indu buy pawpatêl Apu Jesus. Nakaêdêng hila ha mahawang buy impabawêg ya.

³² Dêlan tawuy nangakaitnu ha paligid Apu Jesus. Mayin nannunghung kana, "Dilag ha

mahawanga' indu yu buy pawpatêl yu, impapabawêg kawu."

³³ Tinumbay hi Apu Jesus, "Tanda yu, nu hita indu ku buy pawpatêl ku?"

³⁴ Binalay nay tawtawu ha paligid na, buy ambala, "Hakawuy indu ku buy pawpatêl ku!"

³⁵ Ta hitalagyumana' hinuhumunul ha kalubhan Apu Diyus, habatuy indu ku buy pawpatêl ku."

4

Hay Paghaharin Apu Diyus Maitbuh ha Mamibulaglag Bini

(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)

¹ Nanudun uman hi Apu Jesus ha pingit Dagat Galilea. Ta ha kadlan tawung nakapaikut kana, naghakay ya ha gihay bangka buy baistu yan nitnu. Pan hay tawtawuy naman natayak ha pingit dagat.

² Dêla yan intudun pag'iitbuh kanla. Ambala na,

³ "Manlêngê kawu! Mayin gihay mananêm namibulaglag bini.

⁴ Ha kanan pamibulaglag, mayin bawbinin nanabu ha diyan. Inlumatênga' aw'ibun ta tinuktuka' binin bantu.

⁵ Mayin mêt nanabuy bini ha kabatuwana' mayin makayêka' luta. Agad tinumubuy bini, ta manipisa' luta.

⁶ Nuwa hin nasikatan allêwa' ati buy naumutan, nayanguy ati ta alwan malalêy yamut.

⁷ Mayinanaman binin nanabu ha lamuna' madiwi. Inlumabunga' lamun, pinagkêhkêhana' tinumubuy bini kaya ah ya nanagêy.

⁸ Hay kanayuna' naman nanabu ha matabay luta. Tinumubuy ati, inlumagu buy nanagêy. Mayin katamtaman diliya' tagêy, hay kanayuna' naman dêla, hay kanayuna' naman matagêy.”*

⁹ Pagkayari, innunghung Apu Jesus, “Hakawun libun nanlêlêngê, dapat yun pakaihipina' in-nunghung kun ati.”

Angkaya Ginagamita' Pag'iitbuh?

(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

¹⁰ Hin nakauliyanay tawtawu, nagtanunga' labinluway tagahunul na buy umnuy awyun la, nu hita labay tutulun pag'iitbuh bantu.

¹¹ Ambalan Apu Jesus kanla, “Impatanda kuy na kayuy lihim ha paghaharin Apu Diyus, nuwa ha kanayun, impahayaga' ati ha pag'iitbuh.

¹² Ginagawa kuy ati takay matupada' dilag ha kasulatan Apu Diyus,

‘Mamalay man hilan mamalay, ah hila makaakit.

Manlêngê man hilan manlêngê, ah hila makatêbêk. Ta nu matêbêk la, dat magsisi hila ha kanlan kawsalanan

Buy patawarên hilan Apu Diyus.’ ”

Hay Kaulugan Pag'iitbuh Mamibulaglag Bini

(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

¹³ Pagkayari, ambalan Apu Jesus kanla, “Nu ah yu matêbêka' pag'iitbuha' ati, pakapakun yun matêbêka' kanayun pun pag'iitbuh?

* **4:8 Mayin katamtaman diliya' tagêy, hay kanayuna' naman dêla, hay kanayuna' naman matagêy.** Ha Griego, “Masaganay tagêy, mayin tig tatlumpu, mayin animnapu buy gihan daan.”

¹⁴ Hay binin imbulaglag, in'itbuh ha nunghung Apu Diyus.

¹⁵ Hay diyana' kinanabwan bini, in'itbuh ha libun tawung nanlêlêngên nunghung Apu Diyus nuwa agad nalatêng hi Satanas, inagawa' nunghung Apu Diyus ya nalêngê la.

¹⁶ Hay mabatuy rugala' namana' kinanabwan bini, in'itbuh ha libun tawung hin nalêngêy nunghung Apu Diyus, natulan tinanggap la agad.

¹⁷ Nuwa alwan mataimtim ha pusu lay pagtanggap haati. Kaya ah nagtagala' kanlan pananam-palataya. Paglatêng kairapan u pag'uusig ta ha pananampalataya la ha nunghung Apu Diyus, agad hilan nagpatalibukut ha kanlan pananam-palataya.”

¹⁸ “Hay lutang mayin lamuna' madiwi ya kinanabwan bini, in'itbuh ha libun tawung nanlêlêngên nunghung Apu Diyus.

¹⁹ Nuwa ha libun alalahanin ha biyay, paghangad yumaman buy paghangad ha bawbagaya' nanakit ha mundu, naliliwan lay nunghung Apu Diyus. Kaya ah nananagêya' nunghung Apu Diyus ha biyay la.

²⁰ Nuwa hay matabay lutang pinaybulaglagan bini, in'itbuh ha tawtawung nanlêlêngên nunghung Apu Diyus buy nanananggap ati. Kaya nananagêya' ati. Mayin kanayun, katamtaman diliya' tagêy, hay kanayuna' naman dêla, hay kanayuna' naman matagêy.”

*Hay Pag'itbuh ha Dêkêt
(Lucas 8:16-18)*

21 Ambalan Apu Jesus kanla, “Alan magsindin dêkêt buy pagkayariy ihanip ha pamiantian u ha hilung pag'undagan. Alwa nan ipaluntuy dêkêt ha paypaluntuwan?

22 Habatu mêtâ' naman, alan nakatagung ahê malantad, buy alan lihima' ahê mabunyag ha mahawang.

23 Hakawun nanlêlêngê, dapat yun pakaihipina' innunghung kun ati.”†

24 Ambala na pun, “Unawaên yun mahampata' kayung nalêlêngê kangku. Hay panyukata' ginamit yu ha kanayun, habatu mêtâ' gamitin kayu buy higit pun istu.‡

25 Ta hay tawung hinuhumunul ha nalêngê nan kapêtêgan, biyan pun pagkatêbêk. Nuwa hay tawung ahê hinuhumunul ha kapêtêgan, maski hay makayêka' natêbêk na, kêwên pun kana.”

Hay Pag'iitbuh ha Binin Tinutumubu

26 Ambalan Apu Jesus, “Hay paghaharin Apu Diyus, maiitbuh ha tawung namibulaglag bini ha gahak na.

27 Kaban magtarabahu ya ha allêw buy natutuluy ya ha yabi, hay binin imbulaglag nay tinutumubu, maski ah na tanda nu pakapakun.

28 Hay lutay nagpapatubu buy nagpapatagêy ha tanêm. Sinumibula' bini bayu nagkauhay.

† 4:23 *Hakawun nanlêlêngê, dapat yun pakaihipina' innunghung kun ati.* Ha Griego, “Hay mayin têka' nakakalêngê, dapat manlêngê.” ‡ 4:24 *Hay panyukata' ginamit yu ha kanayun, habatu mêtâ' gamitin kayu buy higit pun istu.* Hay ibig sabin, biyan kawun Apu Diyus pagkatêbêk ayun ha kayung panlêlêngê buy lalu na pun dagdagana' pagkatêbêk yu.

29 Buy pagnawtuy na, agad aniin ta panawu-nanan anian.”

Hay Pag'iitbuh ha But'un Mustasa
(Mateo 13:31-32, 34; Lucas 13:18-19)

30 Ambala pun Apu Jesus, “Haantu tamu pun kayan maitbuha' paghaharin Apu Diyus? Hita pag'iitbuha' gamitin tamu haati?”

31 Dapay mêt atin but'un mustasa\$, pinakamakayêk ha laata' but'u.

32 Nuwa nu maitanêmana buy tumubu, tumag'aya' ati, higit pun ha kanayun tanêm. Maski aw'ibun, makapaghalay ha lêpêt ati.”

33 Impangaral Apu Jesus ya nunghung Apu Diyus ha dêlan pag'iitbuha' dapay ati, nuwa ha kaya lan matêbêk.

34 Alwa yan nangangaral ha libun tawu nu alwa yan ginugumamit pag'iitbuh, nuwa impapaliwanag nay naman ha libun tagahunul na, nu kakapad la.

Pinatgên Apu Jesus ya Daluh
(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

35 Kinayabinan, ambala na ha tawtagahunul na, “Magbatah kitamu ha lipay dagat.”

36 Kaya inibuwatan tawtagahunul nay tawtawu buy naghakay mêt hila ha bangkan hinahakyan Apu Jesus. Mayin pun bawbangkan hinuhumunul kanla.

§ 4:31 **mustasa:** Hay mustasan intatanêm ha bansan Israel mamhak, alwan dapay mustasa ha Pilipinas. Mayin tag'ay labinluway talampakana' puun ati.

³⁷ Biglan inlumatênga' malakasa' dawêp. Sinabungkay mangamhaka' aluna' bangkang hinahakyan la, halus mapnun lanêma' ati.

³⁸ Hi Apu Jesus, dilag ha bukutan, natutuluy yan nakaunan. Buy pinukaw yan libun tagahunul na, “Mistru, lumbug kitamuy na! Ala ha ihip yuy ati?”

³⁹ Kaya napukaw ya buy ambala na ha dawêp, “Tênggên ka!” Buy ambala na ha dagat, “Tumining ka!” Ta tinênggên baya' dawêp buy tinumininga' dagat.

⁴⁰ Ambala na ha tagahunul na, “Angkaya kawu nalilimu? Awta, ala kawun pananampalataya kangku?”

⁴¹ Nikalimu hila, buy ninununghung, “Hitalagyu kayay ati? Maski dawêp buy dagat, hinuhumunul ha utuh na.”

5

Pinagaling Apu Jesus ya Tawung Sinuklutan Anitu

(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

¹ Inlumatêng hilan Apu Jesus buy tawtagahunul na ha lipay dagat ha lutang libun Geraseno.

² Pagtabuy Apu Jesus ha bangka, hinalubung yan gihay liyaking sinuklutan anitu ibat ha liyanga' lêbêngan.

³ Buy istu yay nan namimirmi ha lêbêngan. Alan makagapuh kana maski pun kadinay gamitin la.

⁴ Umnuy bisis yay nan kinadinaan ha gamêt buy bitih. Nuwa pinagbubuytu nay kadina buy pinaghihira nay tanikala ha gamêt na. Alay nan makabênbên kana.

⁵ Allêw ta yabi, dilag ya ha lêbêngan buy kabung'uyan, nagbubung'u buy pinaghuhugat nan bawbatuy nawini na.

⁶ Hin natamulaw hi Apu Jesus liyaki, inlumukhu yan nagdani kana ta nagluhud.

⁷⁻⁸ Ambalan Apu Jesus ha anitu, “Haka anitu, mag'alih ka ha tawung in!” Malakasa' imbung'un liyaki, “Hita pakialam mu kangku, Apu Jesus ya Anak Katag'ay tag'ayan Apu Diyus. Mangaku ka kangku, ha lagyun Apu Diyus, ah mu ku pairapan.”

⁹ Tinanung yan Apu Jesus, “Hita lagyu mu?”

Tinumbay ya, “Hakuy kawan ta dêla kami.”

¹⁰ Nagmamakaingaluy anitu kan Apu Jesus, “Andi yu kami paalihin ha lutan ti.”

¹¹ Ha alwan kadayuan, mayin nanangana mamhaka' kawan babuy, ha dalisdis bud.

¹² Nagmakaingalu hila, “Nu puwidi paulayan yu kami yanan magpahuk ha libun babuya' tu.”

¹³ Kaya pinaulayan hila Apu Jesus. Nag'alih hila ha liyaki ta nagpahuk ha libun babuy. Nipanlumukhuy luwan libuy babuy palunghun ha bud, patabuy ha dagat buy nangalêmêh.

¹⁴ Hay mangalagan babuya' naman, nipanlumukhu buy imbalitay nangyari angga ha banwa. Kaya naku istuy tawtawu taêmên matandana' nangyari.

¹⁵ Pangalatêng la kan Apu Jesus, naakit lay liyak-ing ibat sinuklutan anitu ya pakaitnu. Nakabaru yay na buy matinuy nay ihip. Buy nalimuy tawtawu ha kapangyarian Apu Jesus ya nakapagpaalih anitu.

16 Hay nangyari ha tawung sinuklutan an-itu buy ha bawbabuy, ingkuwintun nakaakit ha tawtawung kapilatêng.

17 Kaya pinakinunghungan la hi Apu Jesus, “Mag'alih kawuy na kayti kanyan.”

18 Hin maghakayana hi Apu Jesus ha bangsa, nakinunghung kanay liyaking ginumaling, “Makiawyun hakuy na kayu.”

19 Nuwa alwan nalabay hi Apu Jesus. Nakun, ambala na ha liyaki, “Muli ka tana kayu, ta ibalita mu kanlay laata' ginawa kamun Panginuun buy nu pakapakun kan kinaingalwan.”

20 Kaya nag'aliha' liyaki, impamalita na ha sampung banwa nu bawgêni' Decapolis, hay laata' ginawa kanan Apu Jesus. Nalganga' laata' nakalêngên nangyari.

*Hay Anak Jairo buy hay Babaying Dinadaya
(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)*

21 Hin nagbalik hi Apu Jesus ha lipay dagat, pinibubuntunan yan kadlan tawu ha pingit dagat.

22 Hi Jairong namumunu ha biyag pamiti-tipunan Hawjudio, naku mêt istu. Pagkaakit na kan Apu Jesus, nagluhud ya ha bitihan ati.

23 Nagmakaingalu ya kana, “Apu Jesus, naghi-hingaluy anak kun dalagita'. Nu maari hana, maku kawu kanyan ta ipatung yuy gamêt yu kana takay'êmên gumaling ya buy mabyay ya.”

24 Hin nakilaku ya kana, hinunul yan kadlan tawu buy dinalêhêkhêkan ya.

25 Mayin gihay babayi istuy labinluwan tawu-nanan dinadaya.

²⁶ Maski nagpapagamut ya ha iba iban duktur, nag'iirap ya pun. Naubuha' laat ari arian na ha pagpapagamut na. Nuwa, ha halipa gumaling ya, lalu pun inlumalay hakit na.

²⁷ Nabalit'an nay libun himalan ginawan Apu Jesus. Kaya nakipagdalêhêkhêkan ya ha tawtawu. Naku ya ha bukutan Apu Jesus taêmên maduk-pana' baru na.

²⁸ Ta naihip babayi, “Nu madukpan kun diliya' baru na, gumalingakuy na.”

²⁹ Hin nadukpan na ba barun Apu Jesus, biglan tinênggêna' kanan pagdadaya buy natanam nan ginumaling yay na.

³⁰ Agadanaman natanam Apu Jesus ya mayin in-lumabas kanay kapangyarian. Kaya namalingay ya buy nagtanung, “Hita nandukpa ha baru ku?”

³¹ Ambala kanan tawtagahunul na, “Ha kadlan nakipagdalêhêkhêk kayu, angkaya kaw pun mag-tanung nu hita nandukpan baru yu?”

³² Nuwa inêlêw'êlêw nay paligid, nu hita nandukpan baru na.

³³ Nuwa hay babayi, ta tanda nay nangyayari kana, nagdani yan nalilimu buy ginagalgal. Nagluhud ya kana, bayu innunghung kanay pêtêg.

³⁴ Pagkayari, ambala kanan Apu Jesus, “Anak, pinagaling kay nan kamung pananampalataya. Muli kay na. Ah kay na mag'alala ta ala kay nan hakit.”

³⁵ Kaban kanunghung pun Apu Jesus ya babayi, natalênga' tawtawung ibat ha biyag Jairo. Ambala la kan Jairo, “Ah yuy na abalaêna' Mistru ta natiyanay anak yu!”

³⁶ Nuwa hin nalêngên Apu Jesus ya innunghung la, ambala na kan Jairo, “Ah ka malimu, manam-palataya kan dili.”

³⁷ Ah na pinaulayan manghunul kanay kanayun ha biyag Jairo, nu alwan hilan Pedro, mipatêla' Santiago buy Juan.

³⁸ Paglatêng la istu ha biyag Jairo, naakit Apu Jesus ya libun tawung nagkakaingay, mayin nananangih buy nanyêyêngêyêng.

³⁹ Pagpahuk na ha biyag, innunghung na ha libun tawu, “Kaya kawu nagkakaingay buy nananangih? Alwan natiya' anak, natutuluy dili.”

⁴⁰ Pinagkakayliyan yan tawtawu. Hin pinalabas na hilan laat, in'awyun na diliya' bapa buy indun anak buy tatluy tagahunul na bayu hila nagpahuk ha pag'undagan anak.

⁴¹ Dinukpan nay gamêt anak, ambala na, “Tal-itha kum.” Hay labay tutulun habatu, “Anak, mibangun ka.”

⁴² Agad, nibanguna' anak buy nallyaku'. Kaya labis nalganga' tawtawu ha nangyari. (Hay habatuy anak, labinluway tawun.)

⁴³ Nuwa mahigpit in'utuh kanlan Apu Jesus ya, “Andi yu sabin maski ha hitalagyumana' nangyari.” Pagkayari, ambalan Apu Jesus kanla, “Pakanên yuy nay anak.”

6

*Ahê Tinanggap hi Apu Jesus ha Nazaret
(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)*

¹ Nuli hi Apu Jesus ha kanan sariling banwa. Hinumunul kanay tawtagahunul na.

² Paglatêng Allêw Pamamahinga, naku ya ha biyag pamititipunan Hawjudio buy nanudu ya istu. Nalganga' tawtawung nanlêngê kana buy ambala, “Haantu na kayan nakuway katalinuwan nan in? Buy hita katalinuwana' atiya' in'ibi kana? Pakapakun ya nanggagawan makapagtaka?

³ Alwa nan hiyay karpintirun anak Maria, pawpatêl na hilan Santiago, Jose, Judas buy Simon? Alwa nan kayti mêt namimirmiya' pawpatêl nan babayi?” Kaya ah ya pinanlêlêng'an.

⁴ Ambalan Apu Jesus kanla, “Hay gihay tagapan-nunghung Apu Diyus, inggagalang maski haantu. Nuwa ha sarili nan banwa buy ha kanan kamag'anak buy ha pamilya, ah ya inggagalang.”

⁵ Habatuy dahilan kaya uumnuy nagawa nan himala istu. Ta hay ginawa na tana, impatung nay gamêt na ha umnuy mayin hakit taêmên mapagal-ing hila.

⁶ Nagtaka ya ha kawal'an lan pananampalataya.

*Inutuhan Apu Jesus ya Labin Luway Tagahunul
(Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6)*

Inlibut Apu Jesus ya bawbaryu ta nangaral ya ha tawtawu.

⁷ Binawêg nay labinluwa' nan tagahunul ta inutuhan nan luwa luwa. Binyan hilan kapangyarihana' magpaalih anitu.

⁸ Buy inbilin kanla, “Ah kawu mantan hita-lagyuman ha kayung paliyaliyaku, maski hita-lagyumana' maêkan, pira u bag. Mantan kawu tanan tukud.

⁹ Maari kawun magsuut sandalyas, nuwa ah kawu mantan pagpalita' baru.

¹⁰ Nu pinatuluy kawu ha gihay biyag, baistu kawu tanan mamirmi' angga ha mag'alih kawu ha rugala' tu.

¹¹ Nu ah kawu tanggapên u panlêng'an ha gihay rugal, mag'alih kawu istu buy ipagpag yuy abu ha bitih yu bilang babala laban kanla."

¹² Kaya nag'alih hila takay mangaral ha tawtawu. Innunghung la, "Magsisi kawu ha kawkasalanan yu."

¹³ Buy pinaalih lay madlan anitu ya sinumuklut ha tawtawu. Pinuyukan lan langisa' dêlan mayin hakit buy ginumaling.

*Hay Pagkamatin Juana' Tagapagbawtismu
(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)*

¹⁴ Nabalit'an Herodes ya tungkul kan Apu Jesus ta kilalan kilala yay na maski haantu. Mayin umnuy nannununghung, "Hiya hi Juan, nabyay yan uman. Kaya nakakagawa yan hawhimala."

¹⁵ Ambalay naman kanayun, "Hiya hi Eliasa' tagapannunghung Apu Diyus hinlagi."

Mayin nannununghung kanayun, "Giha ya ha tagapannunghung Apu Diyus, dapay tawtagapan-nunghung na hinlagi."

¹⁶ Nuwa hin nabalit'an Haring Herodesa habatuy innunghung tawtawu, ambala na, "Hi Juana' habayin, ya pinutuhan kun u nabyay uman."

¹⁷ Hinhatu kasi, pinupunan Juana' pakikitakpin Haring Herodes kan Herodias ya bayaw na, ya ahawan Felipe.

¹⁸ Panay yan pinannununghungan Juan, "Alwan tamay kuwên muy ahawan patêl mu." Kaya

impadakêp Haring Herodes hi Juan buy impakulung na.

¹⁹ Nangimkim puut hi Herodias kan Juan, ta labay nan ipapati. Nuwa ah na magawa. Ta ahê malabay hi Haring Herodes.

²⁰ Nalilimu hi Haring Herodes kan Juan. Tanda nan matuynung buy banala' tawung ati, kaya impagtatanggul na. Maski naguguluy nakêm na ha tinutul Juan, natutula ya pun manlêngê kana.

²¹ Nuwa inlumatêng mêtâ' pagkakatawuna' inêêtêng Herodias. Kaallêwan hinhatun Haring Herodes kaya nagdaus yan mamhaka' ukasyun. Kinumbida nay libun nanunungkulan ha Galilea, libun matag'ay ha sawsundalung Romano, buy kanayun puna' kilalan tawu istu.

²² Hin urasanan kasiyaan, nagpahuka' anaka' dalagan Herodias ta naghayaw. Labisa' tulun Haring Herodes buy bawbisita na, kaya ambalan Haring Herodes ha dalaga, "Mikikuwa ka kangkun maski hitalagy, ibi ku kamu."

²³ Buy impangaku na kana, "Hitamana' ipikikuwa mu kangku, ibi ku, maski kalahati pun kayamanan kaharian ku."

²⁴ Kaya naglabas puna' dalaga, nagtanung ha indu na, "Hita ipikikuwa ku kana?"

Buy ambalan indu na, "Hay un Juan ya Tagapagbawtismu."

²⁵ Kaya nagmadalin nagbalika' dalaga kan Haring Herodes, "Labay ku hapaêg mêt, ipaluntu yu ha bandihaduy un Juan ya Tagapagbawtismu buy ibi yu kangku."

²⁶ Labisa' atin ingkalungkut Haring Herodes, nuwa ah ya makatanggi ha dalaga ta nangaku ya ha mangalêngên bawbisita.

²⁷ Kaya agad nan impalakuy gihay sundalu ha bilangguan takay kuwêna' un Juan. Nakuy sundalu istu ta tinupadanay in'utuh Haring Herodes kana.

²⁸ Impaluntu nay un Juan ha bandihadu. In'abut na ha dalaga ta in'ibi nay naman ha indu na.

²⁹ Hin nabalit'an libun tagahunul Juan ya nang-yari, kinwa lay nawinin ati buy in'êlbêng.

*Pinakan Apu Jesus ya Higit Liman Libuy Tawu
(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)*

³⁰ Nagbalika' libun inutuhan Apu Jesus ya mangaral, ta ingkuwintu la kanay laata' ginawa buy impangaral la.

³¹ Ha kadlan tawung inlulumatêng buy nag'aalih, alay na hilan uras mangan man. Kaya ambalan Apu Jesus ha tawtagahunul na, "Ibwatan tamu puna' libun tawung ati. Maku kitamu ha kalinangan taêmên makapagpahinga kawun sandali."

³² Kaya naghakay hila ha gihay bangka ta naku hila ha kalinangan.

³³ Nuwa hin nag'alih hila, dêlan nakaakit buy nakakilala kanla. Kaya mabilisa naman naliyakuy tawtawu ibat ha iba iban banwa, palaku ha rugala' lakwun lan Apu Jesus. Buy nauna pun hilan inlumatêng istu.

³⁴ Kaya hin nagtabuy hi Apu Jesus ha bangka, naakit nay kadlan tawu. Kinaingalwan na hila, ta

dapay hilan tupan alan pastul. Buy tinudwanan hilan dêlan bagay.

³⁵ Hin bandan hapunana, nagdani kan Apu Jesus ya libun tagahunul na. Buy ambala la, “Mistru, kalinangananay ati buy inyuyumabiyana.

³⁶ Paliyakunun yuy na hila ha kalagpak baryu taêmên makahaliw hilan maêkan.”

³⁷ Nuwa ambalan Apu Jesus kanla, “Hakawuy mamakan kanla.”

Tinumbay hila, “Mistru, manyaliw kami pun ipakan kanla? Pan abut walun buyana' alagan sahuda' panyaliw maêkan la!”

³⁸ Tinanung hilan Apu Jesus, “Umnuy tinapaya' dilag kayu? Balayên yu paraw.”

Hin binalay la, ambala kan Apu Jesus, “Lilimay tinapay buy luluway isda.”

³⁹ Pagkayari, inutuhan na hila, “Paitnun yu hilan guru gurupu ha kalamunan.”

⁴⁰ Kaya nitnu hilan guru gurupu tig lilimampu buy tig gigihandaan.

⁴¹ Kinwan Apu Jesus ya limay tinapay buy luway isda, bayu naningal ya ha langit ta nagpasalamat kan Apu Diyus. Kaban pinagbih'il bih'il nay tinapay, kinumadlay ati, in'ibi na ha tawtagahunul na takay iibi ha libun tawu. Habatu mêta' ginawa na ha luway isda.

⁴² Nangan hilan laat buy nangabhuy.

⁴³ Pagkayari lan nangan, tinipun lay nitlay tinapay buy isda ta nakapnu hilan labinluway baskit.

⁴⁴ Hay nakapangan tawtinapay, liman libuy kaliyakiyan.*

* **6:44** Ha Judio hinhatu, kalyakyan diliya' binibilang. Nuwa pinakan mêta' babayi buy anak.

*Nalliyaku hi Apu Jesus ha Babun Lanêm
(Mateo 14:22-33; Juan 6:15-21)*

⁴⁵ Pagkayari, pinahakay agad Apu Jesus ya tawtagahunul na ha bangka ta pinaunay na hila ha banwan Betsaida, ha lipay dagat. Kaban hay libun tawuy naman, pinauli nay na.

⁴⁶ Hin nakapagpatanda yay na ha libun tawu, hinumukpa yay na ha bung'uy takay manalangin.

⁴⁷ Hin yabiyana, gigihan nanalangin hi Apu Jesus. Dilaga' naman ha gitnan dagata' bangkang tawtagahunul na.

⁴⁸ Naakit nay tawtagahunul nan irap manyagwan, ta nakasalungat hila ha dawêp. Hin hawang hawangana', nanghunul kanla hi Apu Jesus ya nalliyaliyaku ha babun lanêm. Lampasan na hana hila.

⁴⁹⁻⁵⁰ Nuwa, hin naakit tawtagahunul nan nalliyaliyaku ya ha babun lanêm, indap la anitu kaya nalimu hila buy nagbubung'u. Nuwa nanunghung agad hi Apu Jesus, "Hakuy ati, ah kawu malimu. Lakasan yuy luub yu."

⁵¹ Naghakay hi Apu Jesus ha bangka buy biglan tinênggêna' dawêp. Kaya nalgang hila.

⁵² Maski naakit la puna' himalan ginawan Apu Jesus ha tinapay, alwa la pun natêtêbêka' kapangyarian na, ta matigasa' pusula.

*Pinagaling Apu Jesus ya Libun Mayin Hakit ha
Genesaret
(Mateo 14:34-36)*

⁵³ Hin nakabatahana hila ha dagat, nalatêng hila ha lutang Genesaret. Baistu lan insadsada' bangka.

⁵⁴ Pagtabuy la, agad nakilala hi Apu Jesus libun tawu istu.

⁵⁵ Kaya nag'aapura hilan naku ha palibut rugal. Haantu la man mabalit'an dilag hi Apu Jesus, gigintan la kanay libun mayin hakita' dilag ha kalapayan.

⁵⁶ Nu haantu ya man maku, ha baryu, banwa u bukid, gigintan tawtawuy mayin hakit ha pinagti-tipunan tawtawu. Nagmamakaingalu hila kan Apu Jesus, ambala la, "Mistru, nu maari madukpan yan hanay tampuh kayung baru." Buy hay laat nakadukpa kana, ginumaling.

7

Hay Kawkaugaliyan

(Mateo 15:1-9)

¹ Mayin nagdani kan Apu Jesus ya Pawpariseo buy libun tagapanudun kautuhana' ibat ha Jerusalem.

² Naakit lay umnuy tagahunul Apu Jesus, ah hila hinuhumunul ha nakaugaliyan ninunu la ta nanangan hilan ahê nag'uuyah gamêt.

³ Hay Hawjudio laluy nay libun Pariseo, ahê pun mangan nu ahê pun mag'uyah gamêt, bilang paghunul ha kaugaliyan kanlan ninunu.

⁴ Alwa pun hilan nanangan hitalagyumana' hinaliw la ha palingki anggan ah la pun ginagaway rituwal ha paglilinis*. Madla pun hilan kaugaliyana' nambuh ati, pag'uuyah taw-tasa, pag'uuyah pawpitsil buy pag'uuyah pami-antiyana' tansu.

* **7:4 rituwal ha paglilinis:** Maarin hay paglilinis, ha nanghaliw u ha hinaliw.

⁵ Kaya tinanung yan Pawpariseo buy libun tagapanudun kautuhan, “Angkaya, ahê hinuhunul tawtagahunul muy libun kaugaliyan ninunu, ahê hila nag'uuyah gamêt bayu mangan.”

⁶ Tinumbay hi Apu Jesus kanla, “Pêtêga' impasulat Apu Diyus kan Isaias tungkul kayung pakitan tawun dili,

‘Inggagalangakun tawtawung ati ha bêtêy la dili, nuwa hay pusu la, madayu kangku.

⁷ Alan alagay pagsamba la kangku, ta hay intutudu lay aw'utuh dilin tawtawu.’

⁸ Pinaulayan yuy utuh Apu Diyus ta hay hinuhunul yuy kaugaliyan tawtawu.”

⁹ Ambalan Apu Jesus, “Mahampat kawun mamaulay libun utuh Apu Diyus takay'êmên mahunul yuy libun kaugaliyan yu.

¹⁰ Nambuh hin tinutul Moises, ‘Igalang yuy kayung mangatuwa’ buy ‘Hay mannunghung malaêt ha kanan mangatuwa, dapat patin!’

¹¹ Nuwa intutudu yuy namana' hay ibi hana ha mangatuwa yu, ibi tana kan Apu Diyus.

¹² Ah yuy na hila pinapaulayana' makatulung ha kanlan mangatuwa.

¹³ Ta ha paghunul yu ha kaugaliyana' minana' yu ha kayung ninunu, napaulayan yuy nay utuh Apu Diyus. Buy madla kaw pun ginagawan dapay ati.”

*Hay Nagpaparumi ha Tawu
(Mateo 15:10-20)*

¹⁴ Binawêg uman Apu Jesus ya tawtawu buy ambala kanla, “Manlêngê kawun laat buy pakaihipin yun mahampata' nunghungun ku kayu.

¹⁵ Alwan hay nagpapahuk ha bêbêy tawuy nagpaparumi kana ha pamalayan Apu Diyus nu alwan hay inlulumabas ha bêbêy na.”

¹⁶ Hakawung libun nanlêlêngê pakaihipin yuy ati!

¹⁷ Hin inibwatan nay dêlan tawu, nagpahuk ya ha biyag ta nagtanung kanay tawtagahunul na, “Hita labay tutulun pag'iitbuh bantu?”

¹⁸ Ambalan Apu Jesus kanla, “Awta, kaya ah yu mêt natêbêk? Ta ah yu tanday hitalagyu-mana' kanên tawuy alwan habatuy makapagparumi kana?

¹⁹ Ta hitalagyumana' kanên na, alwan ha pusu nan nanaku nu alwan ha bituka na. Buy ilabas nay habatu.” Hin innunghunga' atin Apu Jesus, impahayag na, “Puwidin kanêna' laata' maêkan.”

²⁰ Ambala na pun, “Hay nangingibat ha pusun tawu, habatuy nagpaparumi kana ha pamalayan Apu Diyus.

²¹ Ta ha pusun tawu nangingibata' mangalaêta' pag'iihip, nag'uudyuk kanan makitakêh ha alwan ahawa, manakaw, mamati,

²² mamitêtêpêl, manyakim buy manggawan laata' kamalaêtan nambuh pandaraya, kabastusan, pagkainggit, panghihira ha kaparihu, pagyayabang buy kamulalaan.

²³ Hay laat mangalaêta' ati, nangingibat ha pusun tawu buy nagpaparumi kana.”

*Hay Pambihirang Pananampalatayan Babaying Alwan Judio
(Mateo 15:21-28)*

24 Hin nag'alih hi Apu Jesus, naku ya ha rugal madani ha banwan Tiro. Paglatêng na istu, nakituluy ya ha gihay biyag. Ahê na hana labay ipatanda ha tawtawung dilag ya istu, kayan dili nabalit'an mêt.

25-26 Nakun, mayin gihay babaying alwan Judio. Taga Fenicia ya, sakup Syria. Buy mayin anaka' babayi, sinuklutan anitu. Hin matandan nan dilag hi Apu Jesus, agad nan inlaku. Ta naglukub ya ha bitihan na, bayu nagmakaingalu, "Apu Jesus, paalihin yuy anitu ha anak ku."

27 Nuwa, tinumbay hi Apu Jesus ha gihay pag'iitbuh, "Dapat pun pakanêna' anak ta alwan taman kuwêna' maêkan anak ta itambuk ha dawdêwêng."†

28 Nuwa tinumbaya' babayi, "Tama kawuy, Apu Jesus. Kayan dili, maski dawdêwêng ha hilung panganan, nanangan mumun nananabun anak."

29 Kaya ambalan Apu Jesus kana, "Ha inunghung mun in, muli kay na ta nag'alihanay anitu ha anak mu."

30 Nuli yay na, nalatêng nay anak na ha undagan, inibwatan yay nan anitu.

Pinagaling Apu Jesus ya Gihay Pipiyana Bingi Pun

31 Pagbalik Apu Jesus ibat ha banwan Tiro, dinuman ya ha banwan Sidon buy ha Decapolis‡. Pagkayari, nagtuluy ya ha Dagat Galilea.

32 Baistu, gintan kanan tawtawuy gihay liyaking pipiyana bingi pun. Nakinunghung hila kan Apu

† 7:27 Innunghung Apu Jesus ya ati takay'êmên ipaihip ha babayi, kaylangan na pun manulung ha Hawjudio bayu ha alwan Judio.

‡ 7:31 **Decapolis**: Ibig sabin sampung banwa.

Jesus, “Apu Jesus, ipatung yuy gamêt yu ha liyaki takay'êmên gumaling ya.”

³³ Indayu pun Apu Jesus ya liyaki ha tawtawu. Ta impahuk nay dawdaliri na ha luway têt liyaki. Bayu tinupayan nay daliri na ta impuyuk ha dilan ati.

³⁴ Nangingal hi Apu Jesus ha langit, buy nakatipuhung inawanên buy ambala ha liyaki, “Effata!” Hay labay tutulun, “Mabuksan!”

³⁵ Nakalêngê agada' liyaki buy nakapan-nunghung yan mahampat.

³⁶ Pinagbilinan nay tawtawu, “Andi yu ipamalitay nangyari.” Nuwa maski innunghung na, lalu la pun ingkalata' ati.

³⁷ Nalgangana' libun tawu, buy ambala la, “Mahampata' namana' laata' ginagawa na! Nakapannunghunganay pawpipi, nakalêngêy nay bawbingi.”

8

Hay Pamamakan ha Apata' Libun Tawu (Mateo 15:32-39)

¹ Pagkayarin umnuy allêw, nititipun umana' tawtawu kan Apu Jesus. Hin alay na hilan maêkan, binawêg nay tawtagahunul na, ambala na,

² “Naiingaluwaku ha tawtawung ati. Ta tatluy allêw kuy na hilan awyun, alay na hilan maêkan.

³ Nu paulin kuy naman hilan bitilin, dat mahilu hila ha diyan ta madayu puna' ibatan kanayun kanla.”

⁴ Tinumbaya' tawtagahunul na, “Haantu kitamun mangwan maêkan kayti ha kalinangan, mai-ibi ha kadlan tawtawung in?”

⁵ Tinanung hilan Apu Jesus, “Umnuy tinapaya' dilag bahên kayu?”

Ambala la, “Pitu.”

⁶ Pinaitnun Apu Jesus ya tawtawu ha luta. Kinwa nay pituy tinapay bayu nagpasalamat kan Apu Diyus. Pagkayari, binih'il bih'il nay ati buy kinumadla. Bayu in'ibi na ha tawtagahunul na buy impag'iibi ha tawtawu.

⁷ Mayin mêt hilan umnuy mangkayêka' isda. Pinasalamatan mêt Apu Jesus ya habatu buy in'utuh nan ipag'iibi mêt ha tawtawu.

⁸ Nangan hila buy nabhuy. Pagkayari, tinipun lay nitla ta nakapnu hilan pituy basket.

⁹ Apatalibun tawuy nakapangan. Pagkayari, pinauli hilay nan Apu Jesus.

¹⁰ Ta agad yan naghakay ha bangka awyuna' tawtagahunul na. Bayu naku hila ha banwan Dalmanuta.

*Nakikuwan Himalay Pawpariseo
(Mateo 16:1-4)*

¹¹ Paglatêng la baistu, mayin nipanlumâtênga' Pawpariseo ta nakipagtalul kan Apu Jesus. Labay yan subukan, kaya hiniling lan magpaakit yan himala ibat kan Apu Diyus takay mapapêtgana' sugu yan Apu Diyus.

¹² Nuwa, nakatipuhung malalê hi Apu Jesus. Ambala na, “Angkaya nanangkap himalay tawtawu ha panawuna' ati? Pakalêng'ên yuy inunghung ku kayu, alan hitalagyumana' himalan ipaakit kayu.”

¹³ Pagkayari, inibwatan nay na hila. Naghakay ya ha bangka buy nagbatah ha lipay dagat.

Hay Pampaalsan Pawpariseo buy Haring Herodes

(Mateo 16:5-12)

¹⁴ Naliwan tawtagahunul Apu Jesus ya man-tan dêlan tinapay. Gigihay baun lan tinapay ha bangka.

¹⁵ Nagbilin hi Apu Jesus kanla, “Mag'ingat kawu ha pampaalsan Pawpariseo buy Haring Herodes.”

¹⁶ Ninununghunga' tawtagahunul Apu Jesus, “Innunghung nay habatu ta ala kitamun gintana' tinapay.”

¹⁷ Tandan Apu Jesus nu hitalagyuy pinununghungan la, kaya innunghung na kanla, “Angkaya yu pinununghungana' ala kawun gintana' tinapay? Ah yu pun natatandan u natêtêbêk? Matigas puna' pusu yu?

¹⁸⁻¹⁹ Mayin kawun mata, nuwa ah yu nanaakit. Mayin kawun têk, nuwa ah yu nalêlêngê. Naliwan yuy na hin pinagbih'il bih'il kuy limay tinapay para ha liman libuy tawu? Umnuy baskita' napnu yu ha nitlay tinapay?”

Tinumbay hila, “Labinluway baskit!”

²⁰ “Hin pinagbih'il bih'il kuy pituy tinapay para ha apatalibuy tawu, umnuy baskita' napnu yu ha nitlay tinapay?”

Tinumbay hila, “Pituy baskit!”

²¹ Buy ambalan Apu Jesus kanla, “Ah yu pun natêtêbêka' labay kun tutulun kayu?”

Pinagaling Apu Jesus ya Liyaking Bulag ha Bet-saida

²² Paglatêng la ha banwan Betsaida, mayin nantan gihay liyaking bulag kan Apu Jesus. Nagmakaingalu hila, “Apu Jesus ipatung yuy gamêt yu kana takay'êmên gumaling ya.”

²³ Kaya tinambay Apu Jesus ya liyaki palabas Betsaida. Paglatêng la ha mahawang, tinupayan nay gamêt na buy impuyuk na ha matan liyaki. Bayu impatung nay gamêt na ha liyaki buy nannunghung, “Mayin kay nan nanaakit?”

²⁴ Naningala liyaki buy ambala, “Nakakaakitakuy nan tawtawu, kayan dili dapay hilan pawpuun kayung nallyalyaku.”

²⁵ Kaya impatung uman Apu Jesus ya gamêt na ha matan liyaki. Pagkayari, namalay mahampata' liyaki buy hinumawanganay kanan pamalayan.

²⁶ Pinauli yay nan Apu Jesus nuwa binilinan ya, “Ah kay na magbalik ha Betsaida.”

*Hay Pahayag Pedro Tungkul kan Apu Jesus
(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)*

²⁷ Naku hi Apu Jesus buy kanan tagahunul ha bawbaryun sakup banwan Cesarea ha Filipos. Kaban nalliyaliyaku hila, tinanung Apu Jesus ya kanan tawtagahunul, “Hitalagyuwaku kanuh ambalan tawtawu?”

²⁸ Tinumbay hila, “Mayin nannunghung, hakawu kanuh hi Juan ya Tagapagbawtismu. Mayin mêt nannunghung, hakawu kanuh hi Elias ya tagapannunghung Apu Diyus hinlagi. Hay kanayunanaman nannunghung, giha kaw mêt kanuh ha tawtagapannunghung Apu Diyus.”

²⁹ Tinanung hilan Apu Jesus, “Nuwa para kayu, hitalagyuwaku?”

Tinumbay hi Pedro, “Hakawuy Criston impan-gakun Tagapagligtas.”

³⁰ Ambalan Apu Jesus kanla, “Ah yu ipatanda maski ha hitalagyumana' hakuy Cristo.”

Hay Unan Pagpapahayag Apu Jesus Tungkul ha Kanan Kamatiyan

(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

³¹ Nag'umpisan mangaral hi Apu Jesus ha tawtagahunul na, “Hakuy nangibat ha langita' In'anak Tawuy kaylangan magdanas madlan pag'iirap. Itakwilakun pawpuun Judio, libun namamaalan pari buy tawtagapanudun kautuhan. Ipapatiyaku, nuwa ha ikatlun allêw, mabyay uman.”

³² Impaliwanag nay laata' ati kanla. Hin malêngên Pedroy habatu, tinambay na hi Apu Jesus ha gihay pingit buy pinannunghungan.

³³ Nuwa inumarap hi Apu Jesus ha kanan tawtagahunul buy ambala kan Pedro, “Mag'alih ka kayti! Tinutuksu mu kun dapay kan hi Satanas! Hay iniihip muy alwan ha labay Apu Diyus nu alwan ha labay tawu!”

³⁴ Pagkayari, binawêg nay tawtawu buy tawtagahunul na. Ambala na kanla, “Hitalagyumana' labay humunul kangku, dapat liwanan nay kanan sariling labay. Buy handa nan arapêna' maski kamatiyan dapay pamamasan krus alang alang ha paghunul na kangku.

³⁵ Ta hay tawung naghahangad magligtas kanan biyay, mawal'an ati. Nuwa hay tawung naghahangad mag'alay kanan biyay alang alang

kangku buy ha Mahampata' Balita, magkarun biyay ya alan anggan.

³⁶ Hita mapalan gihay tawu nu mapakana mana' laata' bagay ha mundu, nuwa ah nay naman makuway biyay ya alan anggan?

³⁷ Ta alan maiibiya' tawu takay makuwa nay biyay ya alan anggan.

³⁸ Nu haku buy tawtudu kuy ikadêng'êy hitalagyuman, ha panawuna' atin makasalanana' tawtawu buy alwan tapat kan Apu Diyus, ikadêng'êy ku ya mêt nu hakuy nangibat ha langita' In'anak Tawuy mapakayti, taglaya' kapangyarian kangkun Bapa buy awyuna' bawbanala' anghil."

9

¹ Ambalan Apu Jesus kanla, "Pakalêng'ên yuy inunghung ku kayu. Mayin umnu kayuy ahê mati anggan ah la pun maakita' paghaharin Apu Diyus ya mayin kapangyarihan."

*Hay Pagbabayun Anyun Apu Jesus
(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)*

² Pagkalibah anima' allêw, in'awyun Apu Jesus hila Pedro, Santiago buy Juan ha gihay matag'aya' bung'uy, kakapad la istu. Kaban nakabalay hila kan Apu Jesus nagbayuy kanan anyu.

³ Nagin puting putiya' baru na, makasilaw balayên. Alan hitalagyuman kayti ha munduy makapagpaputin dapay habatu.

⁴ Baistuy nagpakit kanla hi Elias buy hi Moises. Buy nakinunghung hila kan Apu Jesus.

⁵ Innunghung Pedro kan Apu Jesus, “Mistru, mahampata' dilag kitamu kayti! Manggawa kamin tatluy atêp. Giha para kayu, gihay para kan Moises, gihay para kan Elias!”

⁶ Nanunghung nay ati ta ha subran limu la, ah na tanday kanan sabin.

⁷ Pagkayari, tinakpan hilan ulap. Buy mayin hilan nalêngêy busisa' nangibat ha ulapa' nannunghung. “Atiya' minamaal kun anak. Panlêng'an yu ya!”

⁸ Agad hilan namalay ha paligid nuwa alay na hilan naakit nu alwan hi Apu Jesus.

⁹ Hin palunghunana' hila ha bung'uy, kina-nunghung hilan Apu Jesus, “Ah yu sabina' naakit yu ha hitalagyuman anggan hakuy nangibat ha langita' In'anak Tawuy ahê pun nabyay uman.”

¹⁰ Kaya ah la innunghung ha hitalagyumana' pangyayarin ban tu. Hin kakapad lay na, nin-ununghung mêt hila nu hita labay nan nunghungun ha pagkabyay uman.

¹¹ Nagtanung hila kan Apu Jesus, “Angkaya in-nunghung tawtagapanudun kautuhana' magbali pun hi Elias bayu lumatênga' Criston impan-gakun Apu Diyus.”

¹²⁻¹³ Tinumbay ya kanla, “Pêtêga' habayin, kaylangan pun makalatênga' dapay kan Elias takay'êmên ihanday laata' bagay. Nuwa sabin ku kayu, ‘Pêtêga' inlumatêngana hi Elias buy ginawan tawtawuy labay lan gaw'ên kana, dapay mêt ha nakasulat tungkul kana ha kasulatan.’ Nuwa, antakaya nasusulat mêt, hakuy nangibat ha langita' In'anak Tawuy magtiis dêlan irap buy

itakwil tawtawu?”

Pinagaling Apu Jesus ya Anaka' Sinuklutan Anitu

(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)

¹⁴ Paglatêng lan Apu Jesus ha kanayun nan tawtagahunul, naakit lan dêlan tawuy nititipun baistu. Dilag mêt baistuy umnuy tawtagapanudun kautuhan, nakikiribati ha tawtagahunul Apu Jesus.

¹⁵ Hin naakit la hi Apu Jesus, nalganga' tawtawu buy palukhung nagdani ta namati kana.

¹⁶ Tinanung Apu Jesus ya tawtagahunul na, “Hita pinagriribatian yu?”

¹⁷ Mayin gihay liyaking tinumbay, “Mistru, gintan ku kayti ya anak kun liyaki ta pinapipi yan anitu.

¹⁸ Nu sinusuklutan yan anitu, natutumba ya, nagbubulay bêbêy na, nangêngêrtêkêta' ngêpên na buy naninigasa' buun nawini na. Nakinunghungaku ha tagahunul yun paalihin lay anitu nuwa ah la kaya.”

¹⁹ Ambalan Apu Jesus kanla, “Hakawung lawlahin alan pananampalataya! Anggan makanuwaku pun magtiis kayu? Gitan yu kaytiya anak.”

²⁰ Kaya gintan lay anak kan Apu Jesus. Nuwa, hin naakit anitu hi Apu Jesus, pinamêgpêg nay anak buy binumagsak ha luta, pinagulung gulung buy binubumulay bêbêy.

²¹ Tinanung Apu Jesus ya bapan anak, “Nakanu ya pun nagkapakun?”

Tinumbaya' bapa, “Ibat pun hin makayêk ya.

22 Ma dalas yan intutumban anitu ha apuy buy ha lanêm takay'êmên mapati ya. Nuwa nu mayin kawun magawa, kaingalwan yu kami!”

23 Tinumbay kana hi Apu Jesus, “Antakaya mu innunghung, nu mayin nakun magawa? Hay laata' bagay magawa ha tawung mayin pananam-palataya kangku.”

24 Tinumbay agada' bapan anak, “Nananam-palataya haku kayu, nuwa kulang pun. Dagdagan yu puna' pananampalataya ku kayu!”

25 Hin maakit Apu Jesus ya kinukumadlay nay tawung inlulumatêng, pinannunghungan nay anitu buy ambala, “Hakan anituy nagpapapipi buy nagpapabingi ha anaka' ati, inuutuhan katan mag'alih kana. Ah kay na magbalik kana!”

26 Nagbung'uy anitu, pinamêgpêga' anak bayu nag'alih. Nambuh natiya' anak. Kaya ambalan kadlan, “Nati yay na!”

27 Nuwa dinukpan Apu Jesus ya gamêt anak buy impaêdêng na. Nêdênga' anak.

28 Hin nagpahuk hilan Apu Jesus ha biyaga' inuulian la, tinanung yan tawtagahunul na, hin kakapadlay na, “Angkaya ah yan mapaaliha' anitu?”

29 Tinumbay kanla hi Apu Jesus, “Hay habatuy kalasin anitu, panalangin diliya' makapagpaalih kana.”

*Hay Ikaluwan Pagpapahayag Apu Jesus
Tungkul ha Kanan Kamatiyan
(Mateo 17:22-23; Lucas 9:43b-45)*

³⁰ Nag'alih hila ha rugal bantu buy dinuman ha prubinsiyan Galilea. Ahê labay Apu Jesus ya matandan tawtawung dilag ya istu

³¹ ta tinutuduwanan nay tawtagahunul na. Ambala na kanla, “Hakuy nangibat ha langita' In'anak Tawuy ipakabili ha tawtawu. Patin la ku nuwa mabiyayakun uman pagkalibah tatluy allêw.”

³² Nuwa alwa lan natêbêka' ambala na buy nalimu hilan magtanung kana.

Hitalagyuy Pinakadakila?

(Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)

³³ Nakalatêng hila ha banwan Capernaum. Buy hin dilagana hila ha biyag, tinanung hilan Apu Jesus, “Hitalagyun pinagriribatian yu nangun ha diyan?”

³⁴ Alwa hilan sinumagut ta hay pinagriribatian la nu hitalagyuy pinakadakila kanla.

³⁵ Kaya nitnu hi Apu Jesus ta binawêga' labinluway tagahunul buy ambala kanla, “Hitalagyun man kayuy labay magin pinakadakila ha laat, dapat magpakayêpa buy magin lingkud laat.”

³⁶ Nangwa hi Apu Jesus gihay makayêka' anak buy pinaêdêng ha gitna la. Inampun nay ati ta innunghung na kanla,

³⁷ “Nu hitamana' mananggap ha anaka' dapay ati ha pananampalataya na kangku, dapay hakuy nay tinanggap na. Buy hitamana' mananggap kangku, alwan hakun diliya' tinanggap na nu alwan hay naysugu mêt kangku.”

Kagampi Tamuy Alwan Laban Kantamu

(Lucas 9:49-50)

38 Ambalan Juan kan Apu Jesus, “Mistru, nakaakit kamin tawung namamaalih anitu ha lagyu yu. Binawalan yan hiya ta alwa tamu yan kaawyun.”

39 Nuwa ambalan Apu Jesus, “Ah yu ya bawalan ta alan nanggagawan himala ha lagyu ku bayu mannunghung malaêt tungkul kangku.

40 Hay alwan laban kantamu, kagampi tamu.

41 Pakalêng'ên yuy inunghung ku kayu, hita-mana' mam'in gihay basun lanêm kayu ta hakuy Criston hinuhunul yu, siguradun makakuwan gantimpala.”

Libun Dahilan Pagkakasala'

(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

42 “Nuwa hitalagyumana' pinangibatan pagkakasalan gihay makayêka' anaka' nanampalataya kangku, mangêd puna' itagkêh ha bêng nay mamhaka' batu* ta itambuk ya ha dagat.

43-44 Nu gamêta' pinangibatan kamung pagkakasala', putuhun mu! Mangêd puna' gigihay gamêt mun magpahuk ha langita' mayin biyay ya alan anggan kisira ha luway gamêt mu nuwa maku kay naman ha impirnu, nu haantuy alan kamatiyana' apuy.”

45-46 “Nu bitih muy namana' pinangibatan pagkakasala', putuhun mu! Mangêd puna' gihay bitih mun magpahuk ha langita' mayin biyay ya alan anggan kisira ha luway bitih mu nuwa itambuk kay naman ha impirnu.”

* 9:42 *mamhaka' batu*: Ha Griego, gilingan batu.

⁴⁷ “Nu hay mata muy pinangibatan pagkakasala', dukutun mu! Mangêd puna' gigihay mata mun magpahuk ha langita' mayin biyay ya alan anggan kisira ha luway mata mu nuwa itambuk kay naman ha impirnu.

⁴⁸ Baistu ha impirnu, hay libun êwêl ahê nanati buy hay apuy ahê napapalêng.”

⁴⁹ Ta balan gihay tawu, makaranas pag'iirap dapay kênan ahinan buy êwêkên ha apuy.

⁵⁰ Mangêd puna' ahin ta malaha, nuwa nu tumab'anga' namana' ati, hita pamalaha yun uman? Iitbuh yuy sarili yu ha ahina' pamalaha ha sangkatauhan takay magkarun kawun kapayapaan ha gihat giha.”

10

Hay Tudun Apu Jesus Tungkul ha Pamihiyay Miahawa

(Mateo 19:1-12; Lucas 16:18)

¹ Nag'alih hi Apu Jesus ha Capernaum, naku ha prubinsiyan Judea buy nagbatah ya ha Ilug Jordan. Buy baistu, inlaku yan madlan tawu. Dapay mêt daan, nanudu ya kanla.

² Mayin umnuy Pariseong naku kana taêmên subukan ya. Kaya nagtanung hila, “Pinauulayan kayan kautuhan Moises ya mikihiyaya' liyaki ha kanan ahawa?”

³ Tinanung mêt hilan Apu Jesus, “Hitalagyuy in'uutuh kayung Moises?”

⁴ Tinumbaya' Pawpariseo, “Pinauulayan Moises ya bayu mikihiyaya' liyaki ha kanan ahawa, manggawa ya pun kasulatan pamikihiyay.”

⁵ Innunghung kanlan Apu Jesus, “In'ibin Moises kayuy kautuhan ban in gawan mangatigasa' u yu.

⁶ Nuwa ha umpisa puna' inlikhan Apu Diyusa' mundu, ginaway nay liyaki buy babayi.

⁷ Gawan kayti, ibwatan liyakiya' kanan mangatuwa ta makiawyun ya ha kanan ahawa.

⁸ Buy hilan luway magin giha. Kaya alway na hilan luwa nu alwan giha tana.

⁹ Kaya hay piniawyun Apu Diyus, alwan dapat pihyayên tawu.”

¹⁰ Paglatêng la ha biyag, tinanung hi Apu Jesus tawtagahunul na tungkul ha pamihiyay miahawa.

¹¹ Ambala na kanla, “Nu hiyayan liyakiy kanan ahawa ta mag'ahawan kanayun, nakikitakpi ya buy nagkasala ya ha una nan ahawa.

¹² Habatu mêtâ' babayi, nu mikihiyay ya ha kanan ahawa ta mag'ahawan kanayun, nakikitakpi ya mêt.”

*Pinagpalan Apu Jesus ya Mangkayêka' Anak
(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)*

¹³ Gintan tawtawuy mangkayêka' anak kan Apu Jesus taêmên ipamanuy anak kana buy pagpalaên. Kayan dili, pinagbawalan hilan tawtagahunul na.

¹⁴ Hin naakit Apu Jesus ya nangyari, napuut ya ha tawtagahunul na. Ambala na, “Paulayan yun magdanî kangkuy aw'anak. Andi yu hila pagbawalan ta dapay kanlay pagharian Apu Diyus.”

¹⁵ Pakalêng'ên yuy inunghung ku kayu, “Hay ahê mananggap ha paghaharin Apu Diyus dapay pagtanggap ha anaka' makayêk, ahê pagharian Apu Diyus.”

¹⁶ Pagkayari, inampun nay aw'anak, pinamanu buy pinagpala hila.

Hay Mayamana' Liyaki

(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

¹⁷ Hin paalihana hi Apu Jesus, mayin gihay liyaking palukhung nagdani kana buy nagluhud. Nagtanung ya, “Mahampata' Mistru, hitalagyuy gaw'ên ku takay'êmên magkarunakun biyay ya alan anggan?”

¹⁸ Tinumbay hi Apu Jesus, “Angkaya mu tinutula mahampataku? Hi Apu Diyus diliya' mahamapat.

¹⁹ Tungkul ha tanung mu, tanda muy innununghung kautuhan. ‘Andi ka mamati. Andi ka makitakpi. Andi ka manakaw. Ah mu papêtêgana' alwan pêtêg. Andi ka mandaya. Igalang muy kamung bapa buy indu.’ ”

²⁰ Sinumaguta' liyaki, “Mistru, ibat hin anakaku pun, hinunul kuy nay laat ban in.”

²¹ Binalay yan Apu Jesus ya mayin pagmamaal buy ambala, “Gihay bagay puna' kulang kamu. Muli ka buy ipaghaliw muy laata' kayamanan mu buy ibi muy pira ha mangairap taêmên mab'iyan kan kayamanan ha langit. Pagkayari humunul ka kangku.”

²² Katangih tangiha' liyaki hin nalêngê nay ati. Buy nag'alih yan malungkut ta napakayaman na.

²³ Namalay hi Apu Jesus ha paligid buy ambala ha tawtagahunul na, “Napakairap ha mayamana' magpasakup ha paghaharin Apu Diyus.”

²⁴ Nagtaka hila ha innununghung Apu Jesus. Nuwa innununghung uman Apu Jesus, “Aw'anak,

napakairap talagan magpasakup ha paghaharin Apu Diyus.

²⁵ Mas madali pun magpahuka' gihay kamilyu ha lubut karayum kisira ha magpasakupa' maya-man ha paghaharin Apu Diyus.”

²⁶ Lalu pun nagtakay tawtagahunul na kaya nagtanung hila, “Nu habatu, hita pun aluda' miligtas?”

²⁷ Binalay hilan Apu Jesus buy ambala, “Ahê kayan iligtas tawuy kanan sarili nuwa kayan gaw'ên Apu Diyus ta hitalagyuman, kaya nan gaw'ên.”

²⁸ Ambala kanan Pedro, “Magpakun kamiya' naman? Inibwatan yananay laat buy hinumunul kami kayu.”

²⁹ Tinumbay hi Apu Jesus, “Pakalêng'ên yuy in-unghung ku kayu. Hay tawung nangibwat biyag, pawpatêl, mangatuwa, aw'anak u luta dahilan kangku buy ha Mahampata' Balita,

³⁰ gihandaan bisis nan matanggapa' inibwatan na, kaawiyuna' pag'iirap, kaban dilag ya pun kayti. Nuwa ha lumatênga' panawun, mab'iyen yan biyay ya alan anggan.

³¹ Nuwa hay tawung nagpapakatag'ay hapaêg, lumatênga' allêw mipakayêpa. Buy hay tawung nipakayêpa hapaêg, hiyay mitag'ay paglatêng allêw.”

Hay Ikatlun Pannununghung Apu Jesus ha Kanan Kamatiyan

(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

³² Kaban pahukpa hila palakun Jerusalem, nau-una kanla hi Apu Jesus. Nagtakay tawtagahunul

na buy nalimuy naman ya kanayuna' hinuhumunul kana. Impaalibun Apu Jesus ya labinluway tagahunul na, ta innunghung nan umana' mangyari kana.

³³ “Manlêngê kawu! Pahukpa kitamuy nan Jerusalem. Ta hakuy nangibat ha langita' In'anak Tawuy iibi istu ha libun namamaalan pari buy ha tawtagapanudun kautuhan. Hatulan nakun kamatiyan buy iibi ha alwan Judio.

³⁴ Insultuun la ku, tupayan, paghahampasên buy patin. Nuwa ha ikatluy allêw, mabiyayakun uman.”

*Hay Kahilingan Santiago buy Juan
(Mateo 20:20-28)*

³⁵ Nagdani kan Apu Jesus hilaan Santiago buy Juana' anak Zebedeo. Nannunghung hila, “Mistru, mayin kami hanan kayêk labay.”

³⁶ Ambalan Apu Jesus, “Hita labay yu?”

³⁷ Sinumagut hila, “Hana, nu maghari kawuy na, makaitnu kami mêt ha dani yu, giha ha kanan buy giha ha kaliwa.”

³⁸ Nuwa innunghung kanlan Apu Jesus, “Ah yu tanda nu hita impipikikuwa yu. Kaya yu kayan tiisina' pagdurusan tiisin ku? Kaya yu kayay irapa' danasên ku?”

³⁹ Sinumagut hila, “Awu, kaya yan.”

Ambalan Apu Jesus, “Pêtêga' matiis yuy laata' ati.

⁴⁰ Kayan dili, alwan hakuy mamili nu hita mitnu ha kanan ku buy ha kaliwa ku. Hay aw'itnuwana' ati, para dili ha pinaglaanan kangkun Bapa.”

⁴¹ Hin natandan sampuy tagahunul nu hita impipikikuwan mipatêl, napuut hila kan Santiago buy Juan.

⁴² Kaya binawêg Apu Jesus ya laata' tagahunul na, ta innunghung, “Tanda yu, hay intuturing pawpinunun alwan Judio, impapaakit lay kapangyarihan la ha libun tawtawung nasasakupan la. Buy maski hitalagyun labay la, nahuhunul nasasakupan la.

⁴³ Nuwa alwa kawun dapat habatu. Ha halip, hitalagyu kayuy labay magin dakila, dapat magin lingkud yu.

⁴⁴ Buy hitalagyman kayuy labay magin pinunu, dapat magin alipên laat.

⁴⁵ Haku baya' nangibat ha langita' In'anak Tawuy naku kayti ha luta, alwan hakuy pinaglilingkuran nu alwan hakuy naglingkud kayu. Buy ibi kuy biyay ku takay'êmên mahagêp kuy madlan tawu ha kaparusaan.”

*Nakaakit Agada' Bulaga' hi Bartimeo
(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)*

⁴⁶ Inlumatêng hilan Apu Jesus ha banwan Jerico. Buy hin paalih yay na istu, kaawyun nay kanan tawtagahunul buy madla pun kanayun, nadanan lay gihay bulaga', hi Bartimeo, anak Temeo. Nakaitnu ya ha pingit diyan buy namamalimus.

⁴⁷ Hin nalêngê nay dinuduman hi Apu Jesus ya tiga Nazaret, nagbubung'u ya, “Apu Jesus, lahin Haring David, kaingalwan yu ku!”

⁴⁸ Binawalan yan tawtawu, “Tênggên kay na.”

Nuwa lalu pun inlumakasa' bung'u na, “Apun Haring David, kaingalwan yu ku!”

⁴⁹ Tinênggên hi Apu Jesus ta innunghung, “Bawgên yu ya.”

Kaya binawêg la hi Bartimeo buy innunghung, “Matula ka. Mêdêng ka ta impapabawêg kan Apu Jesus.”

⁵⁰ Imbalag Bartimeyoy kanan balabal ta agad nagdani kan Apu Jesus.

⁵¹ Tinanung yan Apu Jesus, “Hita labay mun gaw'ên ku kamu?” Tinumbay ya, “Mistru, labay kun makaakit.”

⁵² Innunghung Apu Jesus kana, “Pinagaling kay nan kamung pananampalataya, muli kay na.” Nakaakit ya agad bayu hinumunul ya kan Apu Jesus ha diyan.

11

Hay Matagumpaya' Pagpahuk Apu Jesus ha Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ Hin palaku hilan Apu Jesus ha banwan Jerusalem, tinênggên hila ha Bung'uy Aw'ulibu*, madani ha bawbaryun Betfage buy Betania. Pinaunan Apu Jesus ya luway tagahunul na.

² Ambala na kanla, “Maku kawu ha humunula' baryu. Paglatêng yu istu, maakit yuy gihay bisirun asnu, nakatagkêh, ahê pun nahakyan hitalagyu-man. Kalagên yuy ati ta gitan yu kayti.

³ Nu mayin magtanung nu angkaya yu kalagêna' asnu, sabin yu kanla, ‘Kaylangan Panginuun ta ibalik yan agad.’ ”

* **11:1 Bung'uy Aw'ulibu:** bung'uya' dêlan puun ulibu u ulibu

⁴ Kaya, naliyakuy luwa, buy naakit la baya' asnu ha danin diyana' nakatagkêh ha luwahan biyag. Hin kinalagan lay ati,

⁵ tinanung hila tawtawung nakaêdêng istu, “Antakaya yu kinakalaga asnu ban in?”

⁶ Innunghung lay ambalan Apu Jesus, kaya pin-aulayan hila tawtawu.

⁷ Gintan lay asnu kan Apu Jesus, buy sinapinan lan balabala' bukut asnu bayu naghakay hi Apu Jesus.

⁸ Madlan tawuy nay'amak kanlan balabal ha diyan. Hay kanayuna' naman, nay'amak mêt hawhangan pinutuh la ha bukid.

⁹ Hay libun nauuna kan Apu Jesus buy hay libun hinuhumunul kanay nagbubung'u, “Purihin hi Apu Diyus! Pagpalaên nay impagtan Panginuun!

¹⁰ Buy pagpalaên Apu Diyusa' inlulumatênga' hari, dapay ha nunu tamung hi Haring David. Purihin tamu hi Apu Diyus ya dilag ha langit!”

¹¹ Paglatêng Apu Jesus ha Jerusalem, naku ya ha timplu. Tinatamulaw nan mahampata' laata' bagay istu. Gawan payabiyana, naku ya ha Betania, kaawyun nay labinluwa' nan tagahunul.

*Insumpan Apu Jesus ya Puun Igus
(Mateo 21:18-19)*

¹² Kinaybukahan, hin nag'alih hila ha Betania, binitil hi Apu Jesus.

¹³ Mayin yan naakita' malabunga' puun igus. Kaya dinaninan na buy binalay nu mayin tagêy. Nuwa ala yan naakit nu alwan puru dawên, ta ahê pun panawun igus.

¹⁴ Innunghung Apu Jesus ha puun, “Ibat hapaêg, alay nan makaêkan tagêy mu.” Nalêngên tawtagahunul nay habatu.

*Hay Pagmamalasakit Apu Jesus ha Timplu
(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)*

¹⁵ Paglatêng la ha Jerusalem, naku hi Apu Jesus ha timplu. Naakit nay nagtitinda buy nanyayaliw istu. Kaya intabuy na hila. Impagpapalukub nay lawlamisan mamalit pawpirang alwan tiga istu buy itnuwan nagtitindan kawkalapating inhahandug ha timplu.

¹⁶ Binawalan nay tawtawung nanantan paninda ha timplu.

¹⁷ Pagkayari, tinudwanan nay tawtawu istu. Ambala na, “Alwa nan innunghung Apu Diyus ha kasulatan, ‘Hay kangkun biyag, magin biyag dalanginan laata' bansa.’ Nuwa ginawa yun punduan manakaw.”

¹⁸ Nabalit'an libun namamaalan pari buy tawtagapanudun kautuhana' ginawan Apu Jesus, kaya nangkap hila paraan nu pakapakun yan patin. Nuwa nalilimu hila kana ta hinuhumangay libun tawu ha tudu na.

¹⁹ Kinayabinan nag'alih hi Apu Jesus ha Jerusalem awyun nay tawtagahunul na.

*Hay Aral Ibat ha Nayanguy Puun Igus
(Mateo 21:20-22)*

²⁰ Kinadatunan, hin pabalikana' hila ibat ha Jerusalem, nadanan lay puun igus ta naakit lay nayanguy nay ati.

21 Naihipan Pedroy nangyari. Kaya innunghung na, “Mistru, balayên yuy puun igusa' insumpa yu. Nayanguy na!”

22 Innunghung Apu Jesus kanla, “Manalig kawu kan Apu Diyus!

23 Pakalêng'ên yuy innunghung ku kayu, nu mayin kawun pananalig, maarin nunghungun yu ha bung'uya' ati, ‘Maglipat ka ha dagat!’ Nu ah kawu magluway ihip buy manalig kawun mang-yariya' habatu, mangyari baya' innunghung yu.

24 Tandaan yuy ati. Hitalagyumana' ipikikuwa yu ha panalangin, manalig kawun matanggap yuy nay ati ta matanggap yuy na bay.

25 Nu manalangin kawu, patawarên yu puna' nagkasala kayu takay'êmên patawarên kaw mêt kayung Bapan hi Apu Diyus ha kayung kawkasalanan.

26 [Ta nu ah kawu magpatawad, ah kaw mêt patawarên kayung Bapan hi Apu Diyus.]”

*Hay Tanung ha Kapangyarihan Apu Jesus
(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)*

27 Paglatêng la ha Jerusalem, nagbalik hi Apu Jesus ha timplu. Kaban nalliyaliyaku ya istu, nagdani kanay namamaalan pawpari, tawtagapanudun kautuhan buy pawpuun Judio.

28 Innunghung la kan Apu Jesus, “Hita karapatan mun gaw'êna' ati ha timplu? Hita nam'i kamun karapatan in?”

29 Tinumbay hi Apu Jesus kanla, “Tanungun kitaw mêt. Nu sagutun yu ku, nunghungun ku mêt kayu nu hita karapatan kun manggawan ati.

³⁰ Haantun ibata' karapatan Juana' magbawtismu? Sagutun yu ku, kan Apu Diyus u ha tawu?"

³¹ Niriribati hila, "Nu sabin tamun ibata' karapatan na kan Apu Diyus, sabin nay naman kantamu, 'Kaya ah kawu naniwala kan Juan?"

³² Nuwa nu sabin tamung ibat ha tawu, mapuut kantamuy tawtawu." (Nalilimu hila ha tawtawu ta naniniwalay laata' hi Juana' tagapannunghung Apu Diyus.)

³³ Kaya tinumbay hila, "Alwa yan tanda." Innunghung Apu Jesus kanla, "Nu habatu, ah ku mêt sabin kayu nu haantun nangibata' karapatan kun manggawan ati."

12

*Hay Pag'iitbuh ha Mangalaêta' Manggagahak
(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)*

¹ Nangaral hi Apu Jesus ha tawtawu ha gihay pag'iitbuh. Ambala na, "Mayin gihay tawung nagtanêm ubas. Pinabakuran nay habatu buy nagpagawa yan panggêêkan ubas. Nagtayu yan matag'aya' biyag pamantayan. Buy pagkayari pinaupahan nay kanan ubasan ha libun manggagahak. Bayu, naku ya ha madayun rugal.

² Hin panawunanan pamiputin ubas, impalaku nay kanan utuhan ha libun manggagahaka' nangungupaan ha kanan ubasan, takay'êmên kuwên nay dakay na.

³ Nuwa kinuyug libun manggagahaka' utuhan na, binugbug, buy pinaalih lan alan pigtan.

⁴ Namagtan yan uman gihay utuhan, nuwa impakadêng'êy lay ati bayu pinatuka' u.

⁵ Namagtan yay namêt giha puna' utuhan. Nuwa pinati lay ati. Madla ya pun impagtan, nuwa binugbug mêtâ' kanayun buy pinagpapati mêtâ' kanayun."

⁶ "Hin kahuli hulianana, ala yay nan maipagtan, kaya impagtan nay pinakamamaal nan anak. Ini-hip na, 'Igalang lay anak ku.' "

⁷ "Nuwa hin naakit libun manggagahaka' anak na, ambala la, 'Dilaganay anaka' tagapagmana. Kali kawu patin tamu ya, taêmên mapalaku kantamuy lutang manaên na.'

⁸ Kaya kinuyug lay anak, pinati buy intambuk ha labas bakuran ubasan."

⁹ Pagkayari, nagtanung hi Apu Jesus, "Hitalagyu kayan gaw'ên mayin arin ubasan? Tiyaka' lakwun nay libun manggagahak, ta patin. Pagkayari paupaan nay kanan ubasan ha kanayun.

¹⁰ Ah yu nabasay talatan ati ha kasulatan? 'Hay batun tinanggiyan tagapagpaêdêng biyag, Hiya aluda' batun nagin pundasyun.

¹¹ Panginuun ya mayin gawan ati, Buy hinuhumanga' kitamu ha ginawa na.' "

¹² Hin nakaêhêba' pawpuun Judion hilay mahawun Apu Jesus ya naypaêdêng biyag ha pag'iitbuh, labay lan hiyay dakpên nuwa nalimu hila ha tawtawu. Kaya pinaulayan la tana hi Apu Jesus buy nag'alih hila.

*Hay Tanung Tungkul ha Pagbabayad Buwis
(Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26)*

¹³ Impalakun pawpuun Hawjudio kan Apu Jesus ya umnuy Pawpariseo buy umnuy tauhan

Herodes, ta lêng'ên la hiya takay'êmên madakêp ha sabin na.

¹⁴ Nagdani hila buy ambala kana, “Mistru, tanda yana pêtêga' libun innununghung yu buy ala kawun kinakampian ta ah kawu namamalay ha katayuan gihay tawu nu alwan hay intutudu yuy nu hitalagyuy kapêtêgan tungkul ha kalubhan Apu Diyus. Hapaêg, tama kayan hakitamun Hawjudioy magbayad buwis ha Haring Roma? Dapat kitamu kayan magbayad u ahê?”

¹⁵ Nuwa tandan Apu Jesus ya nagkakanwari hila, kaya innununghung na, “Kaya yu ku sinusubukan ha tanung yun in? Mantan kawu paraw pira* haati ta balayên ku.”

¹⁶ Nantan hilan pira kan Apu Jesus. Nagtanung hi Apu Jesus, “Hita nagdampal buy naglagyun nanaakit yu ha pirang ti?”

Tinumbay hila, “Ha Haring Roma!”

¹⁷ Kaya ambalan Apu Jesus kanla, “Ibi yu ha Haring Romay kana, buy ibi yu kan Apu Diyus ya kana.” Hinumanga' hila ha kanan sagut.

*Hay Tanung Tungkul ha Pagkabiya Uman
(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)*

¹⁸ Mayin gihay grupun Hawjudio nu bawgêni' Saduceo. Nagdani kan Apu Jesus buy nagtanung. (Hay libun tawung ati, ahê naniniwala ha pagkabiya uman.)

¹⁹ Ambala la, “Mistru, ha batas insulat Moises, nu mati ya gihay liyaking alan anak ha kanan ahawa, hay nabal'u dapat pakasalan bayaw na,

* **12:15 pira:** Ha Griego, dinaryu. Hay dinaryu, pirang Romano. Hay alagan habatu katumbas walun buyana' suwildo.

taêmên magkaanak hilan para ha ahawa nan nati.”

²⁰ “Hapaêg, mayin pitun mipapatêla' kaliyakiyan. Nag'ahaway panganay buy nati yan alan anak.

²¹ Kaya hay bal'u napag'ahawan kabuhwan, nuwa nati mêtà' kabuhwan alan anak. Habatu mêtà' nangyari ha ikatlun patêl

²² angga ha ikapitu. Naubuh hilan nating ala hilan anak ha babayi. Buy ha kahuli hulian, nati mêtà' babayi.

²³ Hapaêg, ha allêw pagkabiyay uman nangamamati, hitalagyuy magin tunaya' ahawa na ha pituy kaliyakiyana' mipapatêl?”

²⁴ Tinumbay hi Apu Jesus, “Maling mali kawu. Ta ah yu natêtêbêka' kasulatan Apu Diyus.

²⁵ Ta ha pagkabiyay uman, alay nan pag'aahawa. Dapay mêt hilan aw'anghil ha langita' alwan mag'ahawa.

²⁶ Tungkula' naman ha pagkabiyay uman, ah yu nabasay insulat Moises? Hin dilag hi Moises ha nagliliyaba' mayêpang puun kayu, ambala kanan Apu Diyus, ‘Hakuy Apu Diyus lan Abraham, Isaac buy Jacob.’

²⁷ Hay labay nunghungun, nanabiyay pun hila. Ta alwa yan Apu Diyus nawnati nu alwan Apu Diyus yan bawbiyay. Kaya maling mali kawu.”

Hay Pinakamaalagan Utuh

(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-28)

²⁸ Mayin gihay tagapanudun kautuhan baistu, nanlêlêngên pagriribatian la. Nalêngê nan mahampata' sagut Apu Jesus, kaya nagdani ya ta nag-

tanung mêt, “Hitalagyu kayay pinakamaalagan utuh?”

²⁹ Tinumbay hi Apu Jesus, “Ati ya pinakamaalagan utuh. ‘Lêng'ên yuy ati, libun taga Israel. Hay Panginuun tamun Diyus, kagiha gihay Panginuun, ala yan katbuh.

³⁰ Kaya maalên muy kamun Panginuun Diyus, buung pusu, buung kalulwa, buung ihip, buy buung lakas.’

³¹ Buy pangalaway ati, ‘Maalên muy kaparihu mu dapay pagmamaal mu ha sarili mu.’ Alay nan kanayuna' utuh higit pun maalaga kisa ha luwan ti.”

³² Ambalan tagapanudun kautuhan, “Mistru, pêtêga' innunghung yu. Gigihan diliya' Apu Diyus buy maliban kana, alay nan kanayun.

³³ Buy kaylangan, maalên yan buung pusu, buung ihip buy buung lakas. Kaylangan tamu mêt maalêna' kantamun kaparihu dapay pagmamaal tamu ha kantamun sarili. Higita' maalagay ati kisa ha laat kalasin handuga' inêwêk buy kanayun pun libun handug.”

³⁴ Hin nalêngên Apu Jesus ya mayin katalinuna' libun sagut na, ambala kana, “Madani kay nan mipasakup ha paghaharin Apu Diyus.” Ibat hin hatu, alay nan naglakas luuba' magtanung kan Apu Jesus.

Hay Tanung Tungkul ha Cristo

(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

³⁵ Hin nanunudu hi Apu Jesus ha timplu, tinanung nay tawtawu, “Angkaya innunghung

tawtagapanudun kautuhana' hay Criston impan-
gakun tagapagligtas, lahin dili kanun Haring
David?

³⁶ Pan hi Haring David mêta' nannunghung ha
patnubay Ispiritun Apu Diyus,
'Ambalan Apu Diyus kan Criston Panginuun ku,
"Mitnu ka ha kanan ku,
Angga ha mapasuku ku kamuy kamun
kawkapati!" †

³⁷ Hapaêg, nu binawêg Haring David Panginuun
ya Cristo, pakapakun yan nagin lahi dilin Haring
David?" Naliliway libun tawu ha panlêlêngê kan
Apu Jesus.

*Babala Tungkul ha Tawtagapanudun Kautuhan
(Mateo 23:1-36; Lucas 20:45-47)*

³⁸ Ambala pun Apu Jesus ha kanan panunudu,
"Mag'ingat kawu ha tawtagapanudun kautuhan.
Labaya' labay lan mamasyala' nakasuut barun
panudu. Buy labaya' labay lan batiin hila ta
igalang ha matawung rugal.

³⁹ Labay lan mitnu ha itnuwan pandangal ha
biyag pamititipunan Hawjudio buy ha libun han-
daan.

⁴⁰ Inluluku lay bawbal'u takay makuwa lay ari
arian libun ati. Buy kinakadangan lay panalangan
la ta impapaakit lan mahampat hila. Kaya mas
mabiyata' parusan tanggapên la."

*Hay Alay Bal'u
(Lucas 21:1-4)*

⁴¹ Nitnu hi Apu Jesus ha danin pamiantiyan alay
baistu ha timplu buy binabalay nay tawtawung

† 12:36 Salmo 110:1

naynanabun alay. Madlan mangayamana' naynabun mangamhaka' alaga.

⁴² Mayin gihay mairapa' bal'u baistun nagdani buy naynabun luway barya.

⁴³ Binawêg Apu Jesus ya tawtagahunul na ta inunghung, “Pakalêng'ên yuy inunghung ku kayu, mas mamhaka' in'ibin bal'u kisa ha in'ibi lan laat.

⁴⁴ Ta hilan laat nam'in dilin subran pira la. Nuwa hay bal'u, in'ibi nan laata' panyaliw nan maêkan na.”

13

Innunghung Apu Jesus ya Pagkahidan Timplu (Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)

¹ Hin paalihana hilan Apu Jesus ha timplu, ambalan giha ha tawtagahunul na, “Mistru, balayên yuy pagkagawan bawbiyaga' nakapagitnay timplu! Mangamhaka' batu buy mangamhaka' bawbiyag.”

² Ambalan Apu Jesus kana, “Nanakit yuy mangamhaka' biyaga' in. Nuwa lumatênga' panawun, matibaga' laata' ati, alan mitlay magkapatunga' batu!”

Libun Pag'iirap buy Pag'uusiga Lumatêng (Mateo 24:3-14; Lucas 21:7-19)

³ Kaban nakaitnu hi Apu Jesus ha Bung'uy Aw'ulibu, nakaarap ya ha timplu, tinanung yan lihim lan Pedro, Santiago, Juan buy Andres,

⁴ “Sabin yu paraw kanyan nu makanun mangyariya' innunghung yu buy hita palatandaana' madani yanan mangyariya' laata' ati?”

⁵ Kaya ambalan Apu Jesus kanla, “Mag'ingat kawu taêmên ah kawu mailêtêp hitalagyuman.

⁶ Ta madlan lumatêng buy mannunghunga', ‘Hakuy Cristo!’ Buy madla hilan mailêtêp.

⁷ Nu makalêngê kawun gira ha madani kayu buy makabalita kawun gira ha madayu, ah kawu malimu. Dapat dilin mangyariya' habayin, nuwa alwa pun habatiya' katapusan mundu.

⁸ Ta milalabana' bawbansa buy milalaban mêtâ' kawkaharian. Magdayun ha iba iban rugal buy lumatênga' tagbitil. Hay libun ati, pasimulan dilin kairapana' lumatêng.”

⁹ “Mag'ingat kawu, ta ha paghunul yu kangku, dâkpên kawu, gitan kawu ha hukuman buy pagpapaluhun kawu ha biyag pamititipunan Hawjudio. Iarap kawu ha gawgubirnadur buy hawhari ta pagtatanungun kawu. Pagkakatawun yuy nay ati taêmên mapapêtgan yuy tungkul kangku.

¹⁰ Bayu lumatênga' katapusan, dapat pun maipangaral ha laat bansay Mahampata' Balita tungkul kangku.”

¹¹ “Nu dâkpên kawu ta iarap kawu ha hukuman, ah kawu malimu nu hitalagyun nunghungun yu. Basta sabin yun diliy inunghung Ispiritun Apu Diyus ha uras bantu. Ta alwan hakawuy manunghung nu alwan hay Ispiritun Apu Diyus.

¹² Ha panawuna' tu, ibin patêla' sarili lan patêl ta ipapati. Habatu mêtâ' bawbapa ha kanlan aw'anak buy hay aw'anak ha kanlan mangatuwa.

¹³ Kapuutan kawun laat gawan ha paghunul yu kangku. Nuwa hay manatili kangkun tapat angga ha katapusan, habatuy miligtas.”

*Hay Kasuklam Suklama' Lumatêng
(Mateo 24:15-28; Lucas 21:20-24)*

¹⁴ Ambala pun Apu Jesus, “Maakit yuy kasuklam'suklama' lumatêng, kaya intayak lay timplu. Impaêdêng lay ati ha rugala' alwan dapat pinay-paêdêngan. (Hakawung namamasa, pakaihipin yuy ati!) Nu mangyari yanay ati, dapat magtakahanay tawtaga Judea ha kabung'uyan.

¹⁵ Hay dilag ha uhubung biyag andiyana magpahuk mangwan hitalagyuman.

¹⁶ Hay dilag ha gahak andiyana mulin mangwan baru.

¹⁷ Makaingaluy mangabuktut buy kawkulawan ha allêwa' tu ta mairapan hilan magtakah.

¹⁸ Ipanalangin yuy andi hana mangyariya' ati ha panawun taglay'êp.

¹⁹ Kasi ha panawun bantu, makadanas pag'iirapa' tawtawung alwa pun nadadanasan ibat hin inlikhan Apu Diyus ya mundu angga hapaêg. Buy alay nan madanasa' habatun pag'iirap makanuman.

²⁰ Nu alwan paêpêkên Apu Diyusa' panawun bantu, alay nan mitlay mabyay. Nuwa alang'alang ha kanan pawpinili, pinaêpêk nay panawun bantu.”

²¹ “Nu mayin mannunghung kayung, ‘Dilag kaytiya Criston impangakun Apu Diyus!’ u ‘Dilag ya istu!’, ah kawu maniwala

²² ta lumtawa' tubhuna' Cristo buy tubhuna' tagapannunghung Apu Diyus. Magpakit hilan hawhimala buy libun makapagtaka taêmên mamilêtêp. Nu maari, pati pawpinilin Apu Diyus magin kana.

²³ Kaya mag'ingat kawu! Impapatanda kuy na kayuy ati kaban ahê pun nangyayari.”

*Hay Pagbabalik Apu Jesus ha Mundu
(Mateo 24:29-31; Lucas 21:25-28)*

²⁴ “Pagkayarin allêwa' tun matindin kairapan, magmadlêma' allêw, ahêy na maghawanga' buyan.

²⁵ Buy mangananabuy bawbêtêwên ibat ha langit. Mangatêgêy libun nanaakit ha langit buy mawala ha kanla kanlan puwistu.

²⁶ Buy maakit lan hakuy nangibat ha langit! In'anak Tawuy malatênga' nakahakay ha ulap, dilag kangkuy matag'aya' kapangyarian buy kahawangan.

²⁷ Ipagtan kuy aw'anghil ku ha laat rugal ha mundu taêmên tipununa' pawpinili ku.”

*Hay Tudu ha Puun Igus
(Mateo 24:32-35; Lucas 21:29-33)*

²⁸ “Unawaên yuy aral ha puun igus. Nu magkadawênanay hawhangan igus, tanda yuy madani yanay pamtubun tanêm.

²⁹ Habatu mêt nu mangyariya' libun innununghung kun ati kayu, matandan yuy madani hakuy nan lumatêng.

³⁰ Pakalêng'ên yuy inunghung ku kayu, matupada' laata' ati bayu mangamamatiya' tawtawu ha panawuna' ati.

³¹ Hay langit buy lutay mayin angganan, nuwa hay libun nunghung kuy alan angganan.”

*Alan Tawung Nakakatanda nu Makanun Magbalik hi Apu Jesus
(Mateo 24:36-44)*

³² “Tungkul ha allêw u urasa' kangkun pagbabalik, alan nakakatandan ati maski libun anghil ha langit u haku mana' Anak Apu Diyus. Hay Bapan diliya' nakakatandan ati.

³³ Kaya mag'ingat kawu buy maghanda ta ah yu tanda nu makanun hakun lumatêng.”

³⁴ “Maari atin iitbuh ha gihay tawung naku ha madayun rugal. Bayu ya nag'alih ha biyag, binyanan nay nan kanya kanyan tarabahuy kanan aw'utuhan ta pinagbilinan nay guwardiya ha pintuan, ‘Magin handa ka ha kangkun paglatêng.’ ”

³⁵ “Kaya magin handa kawu ta ah yu tanda nu hakun nagbiyag makanun lumatêng, maarin hapun, ha malalêy yabi, ha hawang hawang, u ha datu.

³⁶ Dat bigla kun lumatêng, malatngan katawun natutuluy.

³⁷ Kaya hay innununghung ku kayu, habatu mêtâ' innununghung ku ha laat, ‘Magin handa kawu!’ ”

14

Hay Palanun Pagpati kan Apu Jesus

(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Luway allêw tana bayu lumatênga' Allêw Pag'alaalan Kaligtasan ha Pag'iirap buy Kamatiyan* buy Allêw Tinapaya' Alan

* **14:1 Allêw Pag'alaalan Kaligtasan ha Pag'iirap buy Kamatiyan:** Balayên ha Exo. 12:1-30 nu pakapakun nag'umpisa.

Pampaalsa†. Hay libun namamaalan pari buy tawtagapanudun kautuhan, nanangkap hilan pagkakatawun taêmên lihim lan maipadakêp buy maipapati hi Apu Jesus.

² Ambala la, “Andi tamu gaw'ên ha Allêw Pag'alala, lumbuta' magkaguluy tawtawu.”

*Binunlugan Pabangu hi Apu Jesus
(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)*

³ Hin dilag hi Apu Jesus ha Betania, kaban nanangan ya ha biyag Simona' daan mayin matindin hakit ha balat, inlumatênga' gihay babayi. Mayin yan pigtana' mamaalêna' pabangu. Hay pamiantian gawa ha batun alabastro. Hay pabangung ati, puru ibat ha katas halamana' nardu. Binahak nay bêng pamiantian pabangu bayu imbunlug nay pabangu ha un Apu Jesus.

⁴ Napuuta' umnuy tawu istu. Ambala la, “Angkaya na sinasayanga' pabangung in?

⁵ Naipaghaliw hanay habayin ha mamhaka' alaga, katumbas gihan tawuna' suwildu. Naiibi hana ha mangairap.” Buy kinapuutan lay babayi.

⁶ Nuwa ambalan Apu Jesus, “Paulayan yu ya. Angkaya yu ya ginugulu? Mahampata' atiya' ginawa na kangku.

⁷ Hay libun mangairap panay yun makaawyun buy maari kawun tumulung kanla maski hitalagyun uras. Nuwa haku, ah yu ku panay makaawyun.

† **14:1 Allêw Tinapaya' Alan Pampaalsa:** Ha allêwa' ti, kikiran lay tinapaya' alan pampaalsa dapay ginawan ninunu la hin inligtas hilan Apu Diyus ha pagkaalipên la ha Egipcio.

⁸ Ginawa nay makaya nan gaw'ên na para kangku. Binunluran nay nawini kun pabangu taêmên ipauna nay paghahanda ha kangkun pag'êlbêng.

⁹ Pakalêng'ên yuy inunghung ku kayu, haantu man ipangarala' Mahampata' Balita ha buung mundu, ipamalita mêtâ' ginawa nan ati kangku taêmên ah ya maliwanan.”

Nakipagkasundu hi Judas ha Kawkapatin Apu Jesus

(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

¹⁰ Hi Judas Iscariote, giha ya ha tawtagahunul Apu Jesus. Naku ya ha libun namamaalan pari takay'êmên makipagkasundun ipakabili hi Apu Jesus.

¹¹ Hin natandan lay pakay Judas, natula hila buy nangaku hilan biyan yan pira. Kaya ibat hin habatu, nag'ihip yay na, nu pakapakun nan ipakabili hi Apu Jesus kanla.

Hay Hulin Apunan Apu Jesus Awyuna' Tawtagahunul Na

(Mateo 26:17-25; Lucas 22:7-14, 21-23; Juan 13:21-30)

¹² Inlumatênga' unan allêw ha Allêw Tinapaya' Alan Pampaalsa. Atiya' allêw paghahandug tupan kikiran ha Allêw Pag'alaalan Kaligtasan ha Pag'iirap buy Kamatiyan. Kaya tinanung hi Apu Jesus tawtagahunul na, “Haantu yu labay kamin maghandan apunan para ha Allêw Pag'alaalan Kaligtasan?”

¹³⁻¹⁴ Inutuhan nay luwa ha kanan tagahunul, “Maku kawu ha banwan Jerusalem ta baistu

mayin manyalubung kayuy gihay liyaki, mipapasan bangan lanêm. Hunulun yu ya ha biyaga' pahukan na, buy sabin yu ha mayin biyag, 'Impapatanung Mistru nu haantun kuwartu yan mangan apunan awyuna' tawtagahunul na ha Allêw Pag'alaalan Kaligtasan.'

¹⁵ Itudu na kayuy gihay mamhaka' kuwartu ha tag'ay, kumplituy nan kagamitan buy nakahanday na. Istuw kawun maghandan apunan tamu."

¹⁶ Nag'aliha' luwa nan tagahunul. Buy hin inlumatêng hila ha banwa, naakit lay laata' inunghung Apu Jesus kanla. Buy inhandala istuy apunan para ha Allêw Pag'alaalan Kaligtasan.

¹⁷ Kinayabinan, inlumatêng hi Apu Jesus awyuna' labinluway tagahunul na.

¹⁸ Kaban nanangan hilay na ha lamisa, ambalan Apu Jesus kanla, "Pakalêng'ên yuy ati. Giha kayuy kaawêm ku ha panganan, maypakabili kangku."

¹⁹ Hin nalêngê lay habatu, nalungkut hila. Giha'giha hila nagtanung kana, "Mistru, alwan hakuy habatu, ani?"

²⁰ Ambalan Apu Jesus kanla, "Giha kayu ha labinluway kaawyun kun maysawsaw tinapay ha tasa.

²¹ Ta dilag ha kasulatan, hakuy nangibat ha langita' In'anak Tawuy patin. Nuwa makaingaluy tawung maypakabili kangku. Mangêd pun ban, ah yay na impanganak."

Hay Hulin Apunan Apu Jesus

(Mateo 26:26-30; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25)

²² Kaban nanangan hila, nangwan tinapay hi Apu Jesus, nagpasalamat ya kan Apu Diyus buy

pinagbih'il bih'il nay ati bayu in'ibi na ha libun tawtagahunul na. “Kuwên yuy ati ta kanên yu, ati ya kangkun nawini.”

²³ Pagkayari, nangwa yan inêmên, nagpasalamat kan Apu Diyus, in'ibi na kanla bayu ninêm hilan laat.

²⁴ Ambala na kanla, “Ati ya kangkun daya, ibunlug ku para ha pagtubus kasalanan dêlan tawu. Atiya' mamapêtêg pangakun Apu Diyus ha tawtawu.”

²⁵ “Pakalêng'ên yuy ati, ah kuy na mênêm uman alaka' ibat ha katas ubas angga ha lumatênga' paghaharin Apu Diyus. Ha allêw bantu, mênêmakun bayun kalasin ênêmên.”

²⁶ Nagkantaan hilan papuri kan Apu Diyus bayu naku hila ha Bung'uy Aw'ulibu.

Innunghung Apu Jesus, Ipaglau Yan Pedro

(Mateo 26:31-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

²⁷ Innunghung Apu Jesus ha tawtagahunul na, “Innunghung Apu Diyus ha kasulatan, ‘Patin kuy pastul ta mimihiyaya' tawtupa.’ Matupada' ati ta piibwatan yu kun laat.

²⁸ Nuwa pagkayari kun mabyay uman, mauna ku kayu ha prubinsiyan Galilea.”

²⁹ Innunghung Pedro kan Apu Jesus, “Ibwatan kawu man laat, nuwa haku ah katawu ibwatan.”

³⁰ Tinumbay hi Apu Jesus kana, “Pakalêng'ên yuy inunghung ku kayu, bayu manalang'aya' manuk luway bisis ha yabin ti, tatluy bisis mu kun ipuglaun kilala mu ku.”

³¹ Nuwa impagpilitan Pedro, “Ah katawu talaga ipuglau, maski patinaku puna' awyun yu.” Habatu mêta' innunghung laat nan kaawyun.

*Nanalangin hi Apu Jesus ha Getsemane
(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46)*

³² Pagkayari, naku hila ha rugala' Getsemane. Paglatêng la istu, innunghung Apu Jesus kanla, “Mitnu kawu haati kaban manalanginaku.”

³³ In'awyun na hi Pedro, Santiago buy Juan. Nababaala ya ta tinatagam nay na ya mangyari kana.

³⁴ Innunghung na kanla, “Dapayakun mati ha lungkut. Haati kawun dili, ah kawu matuluy.”

³⁵ Nagpakadayu yan bagya, ta nagluhud buy nanalangin, “Nu maari hana, ah kuy na danasina' pag'iirapa' lumatêng kangku.”

³⁶ Innunghung na, “Bapa, magawa yuy laata' bagay. Nu maari ipakadayu yu kangkuy pag'iirapa' atiya' lumatêng. Nuwa alwan labay kuy mahunul nu alwan labay yu.”

³⁷ Pinagbalikan Apu Jesus ya tatluy tagahunul na ta nalatngan nan natutuluy. Innunghung na kan Pedro, “Simon, natutuluy kaw pun? Ah kawu makapagpuyat maski gihay uras dili?”

³⁸ Ta innunghung na kanla, “Magpuyat kawu ta manalangin taêmên ah kawu maguluy tuksu. Hay nakêm yu labay lumaban ha tuksu, nuwa hay nawini maina.‡”

³⁹ Nagpakadayuy namêt hi Apu Jesus ta nanalangin yan uman, dapay ha una nan panalangin.

‡ 14:38 *Hay nakêm yu labay lumaban ha tuksu, nuwa hay nawini maina.* Maarin hay ibig sabin ati, labay ispiritu lan magpuyat buy manalangin, nuwa ahê kayan nawini la.

⁴⁰ Pagkayari, pinagbalikan nan umana' tawtagahunul na. Nalatngan nay namêt hilan natutuluy ta bêlêw bêlêwên hilan tandah. Hin napukaw hila, ah la tanda nu hita nunghungun la kan Apu Jesus.

⁴¹ Buy nanalangin yan uman. Ha pangatlun pagbalik Apu Jesus, innunghung na kanla, “Natululuy kaw pun buy nagpapahinga? Tamay nay habayin! Lumatênganay urasa' hakuy nangibat ha langit! In'anak Tawuy iibi ha makasalaman.

⁴² Mibwat kitamuy na, halubungun tamu hila! Dilaganay maypakabili kangku.”

Hay Pagdakêp kan Apu Jesus

(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12)

⁴³ Nannunghung pun hi Apu Jesus, biglan inlumatêng hi Judas ya giha ha labinluway tagahunul na. Madla yan awyuna' armadun ispada buy pamaluh. Sinugu hilan namamaalan pari buy tawtagapanudun kautuhan buy pawpuun Judio.

⁴⁴ Nam'in palatandaan ha mandakêp kan Apu Jesus hi Judas ya naypakabili kana. Ambala na, “Nu hita daninan ku ta halikan ku, habatuy dakpên yu. Gitan yu buy ah yu paulayan makatakah.”

⁴⁵ Kaya hin inlumatêng hi Judas, agad yan nagdani kan Apu Jesus. Kinanunghung na, “Mistru!”, bayu na hinalikana' ati.

⁴⁶ Agad dinakêp hi Apu Jesus tawtawu.

⁴⁷ Nangublut ispaday gihay tagahunul Apu Jesus ta tinabtab nay gihay alipên puun pari, buy nalaplapa' têt ati.

⁴⁸ Ambalan Apu Jesus ha libun nandakêp kana, “Tulisanaku kaya bay ta nipantan kawun ispada buy pamaluh takay'êmên dakpên yu ku?

⁴⁹ Allêw allêwakun dilag ha timplu ta nanunudu buy dilag kaw mêt baistu. Angkaya ah yu ku dinakêp? Nuwa kaylangan mangyariya' ati taêmên matupada' innununghung ha kasulatan tungkul kangku.”

⁵⁰ Hin habatu mêt, inibwatan yan tawtagahunul na buy nipagtakah hila.

⁵¹ Mayin gihay binata baistu, nanghunul kan Apu Jesus, nakabalabal yan dilin tilan linu. Dinakêp ya mêt tawtawu,

⁵² nuwa ha pagtakah na, nadukpan lay kanan balabal, kaya inlumukhu yan hubad.

Gintan hi Apu Jesus ha Hukuman Hawjudio

(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24)

⁵³ Gintan la hi Apu Jesus ha biyag puun pari. Nititipun baistuy laat namamaalan pari, pawpuun Judio buy tawtagapanudun kautuhan.

⁵⁴ Hinumunul mêt baistu hi Pedro nuwa mayu yan bagya kan Apu Jesus. Nagpahuk ya ha bakuran puun pari, nikiitnu ya ha gawguwardiya buy nagpakyang ya ha danin apuy.

⁵⁵ Baistu ha luub, hay libun namamaalan pari buy pinakamatag'aya grupun pawpuun Hawjudio nananangkap ibidinsiyan laban kan Apu Jesus taêmên mahatulan yan kamatiyan. Nuwa ala hila makuwan ibidinsiya.

56 Dêlan nagsaksin alwan pêtêg laban kan Apu Jesus nuwa alway naman nagkakagihay innununghung la.

57 Mayin umnuy nêdêng buy nagsaksin alwan pêtêg laban kana. Ambala la,

58 “Nalêngê yana sinabi na, ‘Gibaên kuy timplun atiya' gawan tawu, nuwa ha buun tatluy allêw iêdêng kuy timplun alwan gawan tawu!’

59 Nuwa, alwa mêt nagkakagihay innununghung la.”

60 Nêdêng ha gitnay puun pari, tinanung hi Apu Jesus, “Ala ka kaya ban sabin ha imbibintang la laban kamu?”

61 Ahê nagtêgê hi Apu Jesus, kaya tinanung yan uman puun pari, “Haka baya' Cristo, anak Apu Diyusa' pinupuri tamu?”

62 Tinumbay hi Apu Jesus, “Haku bay, buy hakuy nangibat ha langit! In'anak Tawuy maakit yun nakaitnu ha kanan Makapangyarihan Apu Diyus. Buy paglatêng ku kayti ibat ha langit, maakit yu ku ha ulapa' patabuy.”

63 Hin nalêngêy atin puun pari, ha puut na, ginihi nay kanan baru buy ambala, “Angkaya tamu pun kaylangana' sawsaksi?

64 Nalêngêyuy ah na inggagalanga' Apu Diyus ta in'iitbuh nay sarili na kana. Hita labay yun gaw'ên kana?” Buy hinatulan la hi Apu Jesus, “Dapat yan patin.”

65 Tinupayan yan umnu baistu. Tinakpan lay mata na buy sinuntuk ya bayu tinanung, “Sabin mu paraw nu hita nanyuntuk kamu?” Pagkayari, kinwa yan gawguwardiya buy pinagbubugbug.

Impuglaun Pedroy Kilala na hi Apu Jesus
(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Hin dilag pun ha bakuran hi Pedro, dinu-mana' gihay babaying utuhan puun pari.

⁶⁷ Hin naakit na hi Pedro, nagpapakyang ha danin apuy, nangunênêg yan nakabalay kana buy innunghung na, “Awyun ka mêt Apu Jesus ya taga Nazaret, alwa nay?”

⁶⁸ Nuwa impuglaun Pedroy ati, “Ah ku tan-day innunghung mu.” Pagkayari, nag'alih ya baistu ta naku ya ha luwahan. Hin habatu mêt, nanalang'aya' manuk.

⁶⁹ Naakit yay na mêt istun babaying utuhan, kaya innunghung babayi ha tawtawung dilag istu, “Hay tawung ban in, giha ya mêt ha awyun Apu Jesus.”

⁷⁰ Nuwa, impuglaun uman Pedro.

Papainghan, innunghung tawtawu baistu, “Giha ka bay ha kawkaawyun na, ta taga Galilea ka mêt.”

⁷¹ Nuwa nagsumpa hi Pedro, “Matiyaku man, ah ku talagan kilalay tawung innunghung yu.”

⁷² Hin habatu mêt, nanalang'ay umana' manuk. Buy naihipan Pedroy innunghung kanan Apu Jesus, “Bayu manalang'aya' manuk luway bisis, tatluy bisis mu kun ipaglaun kilala mu ku.” Nanghêmêkmêk yan tangih.

15

Gintan hi Apu Jesus kan Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

¹ Kinadatunan, ninununghung agada' libun namamaan pari, pawpuun Hawjudio, tawtagapanudun kautuhan buy pinakamatag'aya grupun pawpuun Hawjudio, nag'ihip hila nu hita gaw'ên la kan Apu Jesus. Impagapuh la hi Apu Jesus buy gintan kan Gubirnadur Pilato.

² Hin dilagana' hila, tinanung yan Pilato, “Haka kaya baya', talagan Harin Hawjudio?”

Tinumbay hi Apu Jesus, “Hakawuy nay nanunghung.”

³ Madlan bintanga' libun namamaan pari laban kan Apu Jesus.

⁴ Kaya tinanung yan uman Pilato, “Ala ka kaya ban manunghung? Balayên mu, madla hilan imbibintang kamu!”

⁵ Nuwa ahêy namêt nagtêgê hi Apu Jesus. Kaya nagtaka hi Pilato.

Hinatulan hi Apu Jesus Kamatiyan

(Mateo 27:15-26; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

⁶ Tuwing Allêw Pag'alaalan Kaligtasan ha Pag'iirap buy Kamatiyan, nakaugaliyan Pilato, magpalayan gihay bilanggun labay palayaên tawtawu.

⁷ Mayin gihay bilanggu baistu, hay lagyu hi Barabas. Nabilanggu ya ta awyun ya ha nakilaban ha pamahalaan buy nakapati hin panawun bantu.

⁸ Madlan nagdani kan Pilato ta hiniling lay gaw'êna' nakaugaliyan magpalayan bilanggu.

⁹ Kaya tinanung hilan Pilato, “Labay yuy palayaên kuy Harin Hawjudio?”

¹⁰ Innunghung nay ati ta tanda na, inggita' namitulak ha libun namamaalan pari kaya gintan kana hi Apu Jesus.

¹¹ Sinulsulan libun namamaalan pariya' tawtawu, “Hi Barabas ya hilingin yun palayaên, alwan hi Apu Jesus.”

¹² Nagtanung uman hi Pilato ha tawtawu, “Hitalagyu hapaêga' gaw'ên ku ha binabawêg yun Harin Hawjudio?”

¹³ Nagbung'u hila, “Ipaku ya ha krus!”

¹⁴ Ambalan Pilato kanla, “Awta? Hitalagyu kaya ba nagawa nan kasalanan?”

Nuwa lalu pun nagbung'uy tawtawu, “Ipaku ya ha krus!”

¹⁵ Labay Pilaton iibiya' kahilingan tawtawu, kaya pinalaya na hi Barabas. Buy impapaluh nay naman hi Apu Jesus bayu in'ibi na ha sawsundalu taêmên ipaku ya ha krus.

*Pinairapan Sawsundalu hi Apu Jesus
(Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3)*

¹⁶ Gintan sawsundalu hi Apu Jesus ha luub mamhaka' biyag gubirnadur ta tinipun la istuy laat kaawyun lan sundalu.

¹⁷ Pinasuutan la hi Apu Jesus tilan kulay ubi bayu nanggawa hilan kurunan diwi buy intug-paw kana.

¹⁸ Pagkayari, nagbubung'u hila ta kanwari pin-upuri la hi Apu Jesus, “Mabiyaya' Harin Hawjudio!”

¹⁹ Buy inuman uman lan pinagpapaluh tukuda' u na buy pinagbubulitan ya. Nagluhud hila kana, kanwari sinusumamba kana.

²⁰ Hin nayari lan uyamên hi Apu Jesus, inhubad lay kulay ubin tila bayu impasuuta' kanan baru. Pagkayari, gintan la hiya ha labas banwa taêmên ipaku ha krus.

Impaku hi Apu Jesus ha Krus

(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

²¹ Kaban nanlyalyaku hila nahalubung lay gi-hay tawung ibat ha bukid. Hiya hi Simon, taga Cirene, bapan Alexander buy Rufus. Impilit lan impabwat kan Simon ya krus Apu Jesus.

²² Gintan la hi Apu Jesus ha binabawêga' Golgota, hay labay nunghungun “Rugal Bungu”.

²³ Paglatêng istu, binyan la hi Apu Jesus alaka' mayin halung gamuta' binabawêg mira*. Labay lan ipaênêma' ati takay'êmên ah na matanama' masyarung hakit nu ipaku lay na hiya. Nuwa ah na inênêma' ati.

²⁴ Impaku la hi Apu Jesus ha krus bayu pinagpal-abunutan lay bawbaru na taêmên matandan lay dakay balan giha.

²⁵ Ikasiyama datu hin impaku ya ha krus.

²⁶ Mayin karatula ha tag'ay krus. Ati ya nakasulat bintang laban kana, “Hay Harin Hawjudio.”

²⁷ Mayin mêt luway tulisana impaku ha krus kadanin Apu Jesus, giha ha kanan na, giha ha kaliwa.

* **15:23 mira:** Mabangu buy mamula mulan yatêk ibat ha busal madiwin puun mira. Dêlan gamita' ati: panggawan pabangu, pampaganda buy gamut. Kayti, inhalu ati ha alak takay'êmên magin gamut ta ah ya makatanam masyarung hakit.

28 [Ha pangyayarin ati, napapêtgananay innunghung ha kasulatan Apu Diyus, “Napabilang ya ha libun makasalanan.”]

29 Ininsultu hi Apu Jesus tawtawung dinuduman istu. Napapalampêyêng hila, sabaya' sabin, “Hita hapaêg? Indap ku, gibaên muy timplu buy iêdêng mun uman ha luub tatluy allêw?

30 Magtabuy ka ha krus ta iligtas muy sarili mu!”

31 Habatu mêta' pan'iinsultun libun namamaalan pari buy tawtagapanudun kautuhan. Ambala la ha gihat giha, “Inligtas nay kanayun, nuwa alwa nan mailigtasa' sarili na!

32 Balayên tamu, nu makatabuy ha krusa' Criston ati, hari kanun Israel! Nu makatabuy ya, maniwala kitamuy na.” Maging hay luway nangakapakung awyun na, nang'insultu mêt kana.

Hay Pagkamatín Apu Jesus

(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

33 Hin mag'alas dusiyanan tanghali, nagmadlêma' buun kalut'an ha luub tatluy uras.

34 Hin mag'alas tris hapun, nagbung'un malakas hi Apu Jesus, “Eloi, Eloi, lêma sabachtani?” Hay labay nunghungun Apu Jesus, “Diyus ku, Diyus ku, kaya mu ku pinaulayan?”

35 Hin nalêngên nangakaêdêng baistuy innunghung Apu Jesus ya “Eloi”, ah la natêbêk. Kaya ambala la, “Lêng'ên yu, binabawêg na hi Elias.”

36 Inlumukhu agada' gihay tawu, nangwan ispungha, ingkabit ha tampuh bihlakan, ta intiltil ha maasima' alak', bayu impalkap ha bêbêy Apu

Jesus takay hêphêpên na. Innunghung tawung ati, “Ibwatan tamu ya. Balayên tamu nu lumatêng hi Elias, nu itabuy ya ha krus.”

³⁷ Nagbung'un malakas hi Apu Jesus buy nabuy-tuwan yan inawanên.

³⁸ Hin habatu mêt, hay tabinga' makapala' tila ha luub timplu, nagihi ha tag'ay patabuy.

³⁹ Nakaêdênga' kapitan sundalu ha tapat krus, naakit na nu pakapakun nabuytuwan inawanên hi Apu Jesus. Innunghung na, “Pêtêg baya', Anak yan Apu Diyus.”

⁴⁰ Ha madayun bagya, mayin babaying nama-malay ha nangyayari, hi Salome, hi Maria taga Magdala, buy hi Marian indu lan Jose buy ali nan hi Santiago.

⁴¹ Hay babaying ati, mamikilalaku kana, nanunulung kana hin dilag ya pun ha Galilea. Dilag mêt baistuy babaying nakilaku kana angga ha Jerusalem.

Hay Pamiêlbêng kan Apu Jesus

(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁴² Padlêmanan habatu, uras paghanda ta dumahuy Allêw Pamamahinga.

⁴³ Kaya naglakas luub hi Jose, taga banwan Arimateang lakwun na hi Gubirnadur Pilato ta ipikikuway bangkay Apu Jesus. Hi Jose, giha ha inggagalang ha pinakamatag'aya grupun pawpuun Hawjudio. Ta giha ya ha nangêngêtêng paghaharin Apu Diyus.

⁴⁴ Hin nalêngên Pilaton natiyana hi Apu Jesus, nagtaka ya. Kaya impabawêg nay kapitan sawsundalu, intanung na, “Natiyana hi Apu Jesus?”

⁴⁵ Hin nalêngên Pilato ha kapitana' natiyana hi Apu Jesus, pinaulayan nay na hi Josen kuwêna' bangkay Apu Jesus.

⁴⁶ Nanyaliw mamaalina' tilan linu hi Jose. Bayu, impakuway bangkay Apu Jesus ha krus. Ta imbalut nay ati ha hinaliw nan tilan linu buy in'êlbêng nay ati ha kinalin êlbêngan ha pingit bud. Bayu, intulid nay mamhaka' batu taêmên panakêp ha pintun êlbêngan.

⁴⁷ Naakit hinhatun Maria taga Magdala buy Marian indun Jose, nu haantun in'êlbêng hi Apu Jesus.

16

Nabyay Uman hi Apu Jesus

(Mateo 28:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ Pagkalibah Allêw Pamamahinga, nanyaliw pabangu hila Maria taga Magdala, Marian indun Santiago, buy hi Salome, ta maku hila ha pinay'êlbêngan Apu Jesus, ipuyuk lay pabangu ha bangkay na.

² Hin allêw Linggu pagkasikat allêw, nakuy na hila ha pinay'êlbêngan.

³ Kaban nallyalyaku hila, nagtatanungan hila, “Hitalagyû kayay mapikinunghungan tamung mamitulid batun pakatakêp ha êlbêngan?”

⁴ Nuwa hin inlumatêng hila istu, naakit lan naitulidana ha pingita' mamhaka' kahana' batu.

⁵ Buy nagpahuk hila ha êlbêngan, naakit la istuy gihay binatilyu, nakabarun putin makadang, pakaitnu ha bandan kanan. Nikakalimu hila.

⁶ Nuwa ambalan binatilyu kanla, “Ah kawu malimu! Tanda kun titingkap yu hi Apu Jesus ya taga Nazaret ya impaku ha krus. Ala yay na kayti, nabyay yan uman! Balayên yuy pinag'undagan bangkay na.

⁷ Mallyaku kawuy na ta nunghungun yu ha tawtagahunul na, laluy na kan Pedro, maunay na hi Apu Jesus ha Galilea. Baistu yu ya maakit dapay ha innunghung na.”

⁸ Nalganga' babayi buy ginalgal kaya naghalwang ha êlbêngan buy inlumukhu. Ha subrang limu, ah lay na nainunghung ha hitalagyuman.

⁹ [Hin datun datu pun allêw Linggu, hin nabyay hi Apu Jesus, una yan nagpaakit kan Maria taga Magdala, hiyay babaying sinuklutan pituy anitung pinaalih Apu Jesus.

¹⁰ Inlakun Mariay tawtagahunul Apu Jesus. Nalatêng nan nagluluksa' buy nananangih hila buy imbalita nay nangyari.

¹¹ Nuwa, ah hila naniwala ha imbalita nan nabyay hi Apu Jesus buy nagpaakit kana.

¹² Pagkayarin habatu, nagpaakit uman hi Apu Jesus ha luwa nan tagahunul palaku ha bukid, nuwa ha iban anyu.

¹³ Kaya nagbalika' luwa ha kaawyun la ha Jerusalem ta innunghung lan nagpaakit kanla hi Apu Jesus. Nuwa ahê mêt naniwalay libun ati.

¹⁴ Hin bandan huli, kaban nanangana labinggiha nan tagahunul, nagpaakit mêt hi Apu Jesus kanla. Pinannunghungan nay libun ati ta ah hila nananampalataya buy mangatigasa' pusu la. Ta alwa hilan naniniwala ha kuwintun nakaakit kanan nabyay yan uman.

¹⁵ Ambalan Apu Jesus kanla, “Maku kawu ha buun kalutaan, ipangaral yuy Mahampata' Balita tungkul kangku ha laat tawu.

¹⁶ Hay laata' manampalataya buy magpabawtismu, maligtas ha kaparusaan, nuwa hay laata' ahê manampalataya, parusaan.

¹⁷ Buy atiya' palatandaana' maakit ha tawtawung nananampalataya kangku. Ha kangkun kapangyarian,* magpaalih hilan anitu, mannunghung hilan kanayun salitan ahê pun naitudu kanla.

¹⁸ Nu mandamput hilan aw'utan u makaênêm hitalagyuman lasun, ah hila mapahamak. Nu patungan lan gamêt lay mayin hakit, gumaling hila.”

Hay Pagdakêy Apu Jesus ha Langit

(Lucas 24:50-53; Gawa 1:9-11)

¹⁹ Pagkayarin nannunghung Apu Jesus kanla, indakêy ya ha langit ta nitnu ya ha kanan Apu Diyus.

²⁰ Nakuy namana' tawtagahunul na ha iba iban rugal ha kalutaan ta nangaral. Tinulungan hilan Panginuun manggawan hawhimala. Haatin, pinapêtgan nay libun pangangaral Apu Jesus.]

* **16:17 Ha kangkun kapangyarian** Ha Griego, ha lagyu ku.

Ayta Ambala NT Portions

Ayta, Ambala: Ayta Ambala NT Portions (New Testament)

copyright © 2024 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ambala Ayta (Ayta, Ambala)

Translation by: Translators Association of the Philippines

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.

- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Apr 2025 from source files dated 25 Apr 2025

25e5b3f5-87cd-528c-9f5a-992309004773